

Academicianul Mircea Petrescu-Dîmbovița

HOMMAGE À UN GRAND SAVANT ET CRÉATEUR D'ÉCOLE

PAR

VICTOR SPINEI

La communauté académique et universitaire de Iași a fêté, avec le faste qu'on lui devait, l'académicien Mircea Petrescu-Dîmbovița à l'occasion du vénérable anniversaire de ses neuf décennies, la cérémonie ayant lieu dans la salle amphithéâtre de la Filiale de Iași de l'Académie Roumaine, le 20 mai 2005. Des raisons d'organisation ont imposé le devancement d'un jour du moment où l'on aurait dû programmer la célébration respective. La fête a été mise sur pied par l'Institut d'Archéologie, tout en bénéficiant de la collaboration de l'Institut d'Histoire „A. D. Xenopol”, de la Faculté d'Histoire de l'Université „Al. I. Cuza”, du Musée d'Histoire de la Moldavie et de la Mairie de la ville de Iași, à celle-ci participant, à côté de la famille de la personne fêtée, un nombreux public: membres de l'Académie Roumaine de Iași et de Bucarest, le maire de la ville de Iași, sénateurs, personnalités locales du haut clergé romaino-catholique, chercheurs des instituts académiques, cadres didactiques de l'enseignement universitaire et secondaire, muséographes de Iași et d'autres centres de Moldavie (Bacău, Botoșani, Galați, Piatra Neamț, Roman), étudiants de la Faculté d'Histoire de l'Université „Al. I. Cuza”, représentants des médias etc.

Tout naturellement, le programme de la séance solennelle a été assez chargé, débutant par un exposé plus ample sur l'activité de l'académicien Mircea Petrescu-Dîmbovița, fait par le signataire de ces lignes, après lequel il y eut les allocutions prononcées par l'académicien Alexandru Zub, directeur de l'Institut

d'Histoire „A. D. Xenopol”, le prof. dr. Nicolae Ursulescu, vicedoyen de la Faculté d'Histoire de l'Université „Al. I. Cuza”, dr. Adriana Ioniuc, directeur du Musée d'Histoire de la Moldavie, le prof. dr. Alexandru Vulpe, membre correspondant de l'Académie Roumaine et directeur de l'Institut d'Archéologie „Vasile Pârvan” de Bucarest, le prof. dr. Dan Gh. Teodor, ex-directeur de l'Institut d'Archéologie de Iași, dr. Gheorghe Dumitroaia, directeur du Musée d'Histoire de Piatra Neamț, dr. Dan Monah, chef du Secteur de Préhistoire de l'Institut d'Archéologie de Iași, et l'académicien Valeriu Cotea, président de la Section des Sciences Agricoles et de Sylviculture de l'Académie Roumaine. C'est au prof. dr. Alexandru Vulpe qu'est revenu l'honneur de lire le chaleureux hommage de l'académicien Dan Berindei, président de la Section de Sciences Historiques et d'Archéologie de l'Académie Roumaine transmis par l'intermédiaire de dr. Dorina Rusu. Lors de sa réponse aux allocutions l'académicien Mircea Petrescu-Dîmbovița a fait de succinctes références autobiographiques et a remercié les organisateurs de cette manifestation.

Dans ce cadre de la fête, le maire de la ville de Iași, ingénieur Gheorghe Nichita, a conféré le titre de *citoyen d'honneur de la ville de Iași* à la personne fêtée, tout en exprimant les sentiments d'estime que les autorités locales portent pour sa prestation de savant de haute tenue. De même, de la part du Comité d'Art et de Culture de Département de Iași, madame l'architecte Mariana Zub lui a décerné un diplôme.

En clôture de la séance solennelle on a offert au Maître le volume-hommage *Scripta praehistorica. Miscellanea in honorem nonagenarii magistri Mircea Petrescu-Dîmbovița oblata*, comptant 652 pages, édité par Victor Spinei, Cornelia-Magda Lazarovici et Dan Monah et contenant 30 études en roumain, anglais, français, allemand et espagnol, élaborées par de prestigieux spécialistes de Roumanie (Cătălin Bem, Silvia Marinescu-Bîlcu, Dumitru Boghian, Mihalache Brudiu, Vasile Chirica, Eugen Comșa, Vasile Cotiugă, Marin Dinu, Gheorghe Dumitroaia, Marilena Florescu, Attila László, Cornelia-Magda Lazarovici, Gheorghe Lazarovici, Sabin Adrian Luca, Zoia Maxim, Roxana Munteanu, Florin Scurtu, Cosmin Suciu, Silvia Teodor, Vasile Ursachi, Nicolae Ursulescu, Alexandru Vulpe), de la République Moldova (Ilie Borzic, Ion Niculiță) et de l'étranger (Ilka Angelova, Tiberius Bader, Douglas W. Bailey, Antonio Beltrán, Nikolaus Boroffka, Rodica Boroffka, Jan Bouzek, John Chapinan, Sylvie Debois, Linda Ellis, Alexander Fol, Bissserka Gaydarska, Blagoje Govedarica, Olaf Höckmann, Albrecht Jockenhövel, János Makkay, Marcel Otte). Le volume a été imprimé aux presses de Trinitas, avec l'aide financière de la Mairie de la ville de Iași. À l'occasion de la fête, dans le hall central de la Filiale de l'Académie Roumaine on a organisé – grâce aux soins de la bibliothécaire en chef Ana Ilievici de l'Institut d'Archéologie – une exposition des travaux monographiques de l'académicien Mircea Petrescu-Dîmbovița, publiés en Roumanie et à l'étranger.

Nous tenons à mentionner encore que, seulement peu de jours avant la réunion de célébration déroulée dans la salle amphithéâtre de la Filiale de Iași de l'Académie Roumaine, dans le cadre d'une autre réunion solennelle qui a eu lieu le 14 mai dans la salle des „Pas Perdus” de l'Université „Al. I. Cuza”, le ministre de la Culture et des Cultes, Mona Muscă, a décerné à l'académicien Petrescu-Dîmbovița un diplôme d'excellence pour toute son activité scientifique, d'autres diplômes étant remis à quelques-uns de ses collaborateurs iassots qui ont eu de remarquables réalisations dans l'investigation de la culture Cucuteni-Tripolie: Marin Dinu, Sergiu Haimovici, Cornelia-Magda Lazarovici, Dan Monah, Felicia Monah et Nicolae Ursulescu.

L'insertion du groupage d'allocutions prononcées lors de la festivité du 20 mai 2005 dans les pages de *Arheologia Moldovei* est vouée à marquer divers aspects de l'activité plurivalente de la personne fêtée, à mettre en relief ses importantes réalisations au plan scientifique, didactique et d'organisateur, constituant en même temps une modalité supplémentaire d'exprimer l'estime et le respect imprescriptible de la caste académique. Le florilège de ces allocutions dans ce cadre nous apparaît d'autant plus justifié que le professeur Mircea Petrescu-Dîmbovița, directeur de l'Institut d'Histoire et d'Archéologie „A. D. Xenopol” durant l'intervalle 1967-1989 a été aussi le fondateur du périodique et son rédacteur en chef à partir de 1961 jusqu'en 1990.

Traduit par MICHAELA SPINEI

Mircea Petrescu-Dîmbovița cu Prof. J. Paszeński de la Lublin.

CUVÂNT DE SALUT DIN PARTEA CONDUCERII SECȚIEI DE ȘTIINȚE ISTORICE ȘI ARHEOLOGIE A ACADEMIEI ROMÂNE

DE

DAN BERINDEI

Mult stimate și iubite domnule coleg,

În numele colegilor, dar și al meu personal, vrem să vă urăm „La mulți ani cu sănătate!” în acest moment aniversar din viața dumneavoastră! Sunteți înconjurat de dragostea și stima tuturor, fiind un *patriarh* al Secției noastre.

Iubite domnule coleg, dați voce unui octogenar, care vă cunoaște de peste șase decenii, să vă mărturisească prețuirea de care, încă din vremurile tinereților noastre, v-ați bucurat în familia noastră a istoricilor. Tânăr student, îndreptându-mă în altă direcție a întinsului câmp al istoriografiei decât aceea careia vă dedicaseți cu atâta pasiune, îmi amintesc prețuirea pe care v-o purtam noi toți, cei încă aflați pe băncile Facultății, considerându-vă un model al generației noastre. Erați un tânăr, dar atât de eficient și pasionat slujitor al muzei Clio!

Drumurile noastre s-au încrucișat apoi neconținut, deși ați ales ca oraș al desfășurării rodnicei dumneavoastră activități Iașii, atât de încărcăți de istorie culturală și v-ați integrat deplin printre istoricii moldoveni, iar eu am rămas în cetatea lui Bucur. Profesor, timp de aproape trei decenii, la Universitatea „Al. I. Cuza”, membru al Institutului de Istorie ieșean și mulți ani conducător eficient al său, aproape un deceniu și jumătate director al Muzeului de Istorie al Moldovei, ne-ați demonstrat tuturor valoarea și rodnicia muncii dumneavoastră.

La vârsta senectuții ne-am întâlnit în Academia noastră. Ales în decembrie 1991 membru corespondent, membru titular din 1996, ați demonstrat, prin activitate și creativitate, la o vârstă atât de înaintată, tinerețea veșnică a minții dumneavoastră reprezentând exemplul viu al unui istoric devotat cu pasiune și dăruire profesiei sale. Deosebit de activ în cadrul Secției de Istorie a Academiei Române, coordonator – împreună cu colegul nostru, domnul profesor Alexandru Vulpe, membru corespondent al Academiei Române – al volumului I din tratatul *Istoria Românilor*.

În calitate de președinte al Comisiei de istorie româno-ucrainene, una dintre cele mai active comisii mixte ale Academiei, ați demonstrat fidelitatea față de înaltul nostru for, dar și însușirile științifice, care continuă să vă afirme și la împlinirea a nouă decenii de rodnică existență.

Deosebit de apreciat și peste hotare, profund stimat și prețuit de colegi, stimate și iubite Doamnă Coleg, vă rog să primiți sincerele și afectuoasele urări ale membrilor Secției noastre!

Mircea Petrescu-Dîmbovița la înmănarea titlului de *Membru de onoare* al Academiei Române profesorului Dinu Adameșteanu.

PROFESORUL MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA NONAGENAR

DE

AL. ZUB

Vârsta rotundă, în cazul personalităților, îndeamnă la evocări cu rost exemplar. Cel care a fost, timp de peste o jumătate de secol, îndrumătorul atâtor generații de istorici și arheologi, academicianul M. Petrescu-Dîmbovița, împlinește nouă decenii. Aproape un sfert, între 1967 și 1989, a fost director al Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”, așezământ academic al cărui profil a cunoscut apoi o diminuare impusă de nevoia specializării. Un motiv în plus să consemnăm, oricât de sumar, această aniversare.

Personalitatea profesorului M. Petrescu-Dîmbovița, bine cunoscut celor care se ocupă de arheologie, istorie veche și începuturile evului mediu, ca și celor care au urmărit în ansamblu evoluția istoriografiei române contemporane, abia dacă mai reclamă o prezentare. Ea se recomandă cumva de la sine pe tărâm didactic, științific, muzeistic etc., fiind una dintre figurile reprezentative ale istoriografiei noastre din ultima jumătate de secol.

Specialiștii s-au rostit, deja, de-a lungul anilor, asupra contribuțiilor sale ca arheolog, și cercetător al preistoriei și feudalismului timpuriu din spațiul românesc. Au făcut-o cu elogii unanime și cu sublinierea contribuțiilor eminente pe care M. Petrescu-Dîmbovița le-a adus în domenii variate, la fel de variate pe cât de necesare în complementaritatea lor. Format ca arheolog în preajma lui I. Nestor și S. Lambrino, iar în ce privește preistoria pe lângă I. Andrieșescu și G. Murnu, profesorul a avut totodată șansa unor dascăli de elită

(N. Iorga, D. Russo etc.), care i-au asigurat în același timp un vast orizont de istorie universală. La interferența acestui orizont cu acriția tehnică a cercetătorului de teren se situează activitatea sa didactică, cea științifică și deopotrivă munca infatigabilă a organizatorului.

A început prin a activa ca asistent la Universitatea din capitală și a străbătut, în timp, un impresionant *cursus honorum*, din care se degajă asumarea continuă a unei misiuni în dezvoltarea preistoriei și arheologiei, misiune prelungită la Muzeul Național de Antichități, apoi la Facultatea de Istorie din Iași, la Muzeul de Istorie al Moldovei, precum și la Institutul de Istorie și Arheologie din aceeași localitate. Profesor, decenii în șir, a contribuit la formarea multor generații de dascăli și cercetători, activând el însuși în sfera investigației științifice, ca și în aceea a organizării ei. Ca îndrumător de teze, a contribuit nu mai puțin la crearea unui corp de specialiști, răspândit acum în toată țara. Se poate vorbi chiar de o *școală arheologică ieșeană*, având ca trăsături distinctive, între altele, acuratețea tehnică, spiritul interdisciplinar, comparatismul. A condus șantiere de săpături, a colaborat la studiul complex al Văii Bistriței, a supus Moldova toată unei vaste operațiuni de identificare a siturilor arheologice, pentru a iniția apoi, direct sau prin elevii săi, explorări minuțioase acolo unde era posibil. Rezultatele mai de seamă le-a publicat în lucrări personale, unanim prețuite, însă și cu ajutorul colaboratorilor, scoțând revista *Arheologia Moldovei*, care se bucură de un bun prestigiu în lumea specialiștilor. Împreună cu Neculai și Emilia Zaharia, a tipărit o voluminoasă lucrare, *Așezări din Moldova de la paleolitic până în secolul al XVIII-lea* (1970), care a devenit un instrument indispensabil oricui se interesează de arheologia acestui spațiu din cele mai vechi timpuri până în pragul epocii moderne. Pe cont propriu, a publicat *Depozitele de bronzuri din România* (1977) și a colaborat la seria *Prähistorische Bronzefunde* cu un volum despre seceri (*Die Sicheln in Rumänien mit Corpus der Jung- und spätbronzezeitlichen Horte Rumäniens*, München, 1978), apoi cu un altul despre *podoabe*, programat în aceeași serie de prestigiu.

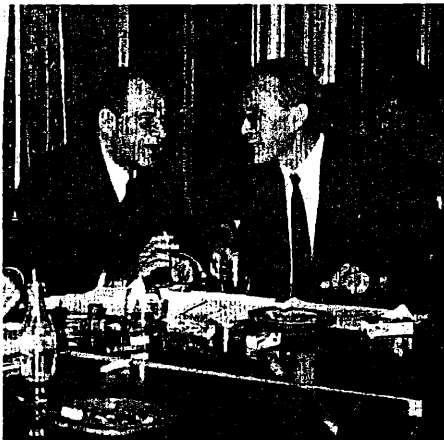
Deschiderea spre lumea savantă din afară a fost o preocupare continuă a profesorului M. Petrescu-Dîmbovița. Într-o vreme când un asemenea lucru nu era deloc ușor de realizat, domnia sa a depus mari eforturi pentru a iniția, extinde și întreține legături cu specialiștii străini, făcând din aceasta o normă de conduită și pentru colaboratorii săi. A participat la numeroase colocvii, simpozioane, congrese internaționale, a fost distins cu titluri academice, făcând parte din diverse organisme, semnificative pentru solidaritatea de breaslă ce leagă tot mai mult pe oamenii de știință.

Interesul constant pentru metodologie, prezent în scrieri, dar mai cu seamă în activitatea didactică și în conducerea unor instituții cu rost științific, a Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” mai ales, încă se cuvine a fi subliniat, ca o trăsătură distinctivă a personalității sale. Ani în șir, cu o stăruință admirabilă, a căutat să-și familiarizeze discipolii și colaboratorii cu metodele moderne de cercetare, pornind de la cele mai noi achiziții în acest domeniu și căutând a ține pasul cu ele.

Memoriul de activitate și lista de lucrări, la îndemâna oricui, ne scutește de amănunte bibliografice. Este o operă întinsă, de specialist preocupat să-și înnoiască mereu instrumentarul profesiei. Parcurgerea ei dezvăluie un spirit pasionat și de o consecvență admirabilă.

Studiile propriu-zise, definind un larg orizont cronotopic, sunt dublate de munca directorului de instituții, muncă susceptibilă a-i prelungi și nuanța până la urmă chiar demersul științific. Este o activitate ce s-a impus deja în lumea specialiștilor, însă care vizează desigur un câmp mai vast de interese. Academia Română a distins-o cândva cu premiul „Vasile Părvan”, atribuit anume pentru *Depozitele de bronzuri din România*, iar la 18 decembrie 1991 l-a adus în rândurile ei. Recunoașterea târzie, desigur, însă necesară și moralmente imperativă.

Elevii, discipolii, colaboratorii săi nu pot decât să se bucure, cu ocazia nonagenatului, urându-i sănătate și voie bună. Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” îi păstrează cea mai vie grațitudine pentru anii în care l-a condus și pentru exemplul de atașament științific pe care i-l oferă încă.

Mircea Petrescu-Dîmbovița împreună cu profesorul Ion Nestor.

PROFESORUL MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA – UN NEOBOSIT DESCHIZĂTOR DE DRUMURI

DE

NICOLAE URSULESCU

Îmi revine sarcina dificilă, dar extrem de onorantă, în același timp, de a transmite Domnului Profesor Mircea Petrescu-Dîmbovița omagiul și urările de sănătate, viață lungă și noi realizări din partea corpului profesoral al Facultății de Istorie, pe care a slujit-o cu devotament timp de aproape patru decenii și căreia, pentru o vreme, i-a fost și decan. Totodată, transmit, în mod deosebit, urările călduroase ale domnului decan, prof. univ. dr. Alexandru-Florin Platon, care, din păcate, n-a putut participa personal la această sărbătorire, fiind plecat din țară.

Deși ajuns la o vârstă când, de obicei, despre cei sărbătoriți se folosesc mai mult termeni la trecut (*a făcut, a realizat*), domnul Profesor ne obligă să vorbim mai ales la prezent despre realizările domniei-sale, deoarece continuă să îmbogățească patrimoniul științific cu lucrări de mare valoare, ultima sa creație – monumentală monografie despre săpăturile de la Cucuteni – fiind exemplul cel mai edificator despre potențialul intelectual de excepție al acestui mare savant, căruia avem bucuria și mândria de a-i fi fost elev și apoi colaborator și continuator la catedră.

În cuvântul nostru dorim să reliefăm mai ales o trăsătură esențială a personalității domnului Profesor, anume aceea că, de-a lungul prodigioasei sale cariere, a fost mereu un neostenit deschizător de drumuri, în toate domeniile pe care le-a abordat. Lucrările Domniei-Sale, răspândite în volume și în zeci de reviste din țară și străinătate, sunt puncte de referință, atât pentru cei ce se interesează de vestigiile arheologice

ascunse în toate regiunile Moldovei, sau studiază neoliticul și eneoliticul, epoca bronzului și cea a fierului, dar și zbuclumata perioadă a etnogenezei românești, precum și viața medievală reflectată în monumentele scoase de sub vâlul uitării.

Format la școala universitară a Bucureștiului, sub directa îndrumare a unor mari profesori, precum Ioan Andrieșescu și Ion Nestor, de la care a deprins rigurozitatea cercetării de teren, a documentării profunde și a interpretării critice, domnul Petrescu-Dîmbovița a venit, în anul 1949, la Alma Mater Iassiensis, cu elanul specific tinereții, într-un moment în care cea mai veche universitate a țării se afla într-un moment de cumpănă. Vechea școală de istorie antică și arheologie de la Iași, ilustrată de Orest Tafrali, Paul Nicorescu, Radu Vulpe ș.a., dispăruse, iar tânărului universitar i-a revenit misiunea de a reorganiza din temelii cercetarea arheologică și studiul acestei discipline nu numai la Iași, ci practic în toată Moldova. Înmarmat cu o putere de muncă ieșită din comun, cu un spirit organizatoric care nu se poticnea în amănunte, ci urmărea transpunerea în practică a unor mari obiective, la nivelul realizărilor de vârf de pe plan universal, profesorul Petrescu-Dîmbovița a reușit să adune treptat în jurul său o pleiadă de tineri, pe care i-a molipsit cu entuziasmul său fără limite pentru cercetarea arheologică, pentru studiul istoriei antice și al antichităților. Este suficient să amintim doar faptul că de numele profesorului Petrescu-Dîmbovița se leagă formarea colectivului de arheologi din cadrul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” (transformat apoi într-un institut de sine stătător), colectiv care a reușit să acopere, prin specialiști de marcă, toate marile perioade istorice, începând de la paleolitic până în Evul Mediu. Ca director al Institutului, pentru mai mult de două decenii, a imprimat, pentru toate sectoarele, o permanentă emulație științifică, s-a preocupat de menținerea neîntreruptă a contactelor cu lumea științifică internațională, într-un moment în care acest lucru era fost aproape complet de rigorile regimului ceaușist. Baza documentară a activității arheologice la Iași a fost asigurată, în cea mai mare parte, datorită programului De schimburi internaționale, realizat mai ales prin editarea revistei *Arheologia Moldovei*, astăzi una din cele mai prestigioase publicații de specialitate din țară și bine apreciată în toate colțurile lumii.

Tot prin acțiunea de pionierat a domnului profesor Mircea Petrescu-Dîmbovița, s-au pus bazele Muzeului de Istorie a Moldovei din cadrul Complexului Muzeal de la Palatul Culturii – muzeu care, cu toate modificările suferite pe parcurs, poartă și în prezent amprenta concepției organizatorice inițiale.

Pe primul plan al activității Domniei-Sale s-a aflat, însă, preocuparea de formator de specialiști, prin observarea atentă a studenților care prezentau aptitudini pentru cercetare și pasiune pentru cercetarea arheologică. Prezent la toate manifestările științifice studențești, ridica mult ștacheta prin intervențiile sale consistente și pline de sugestii pentru tinerii discipoli. Șantierele arheologice pe care le-a coordonat (Trușești, Cucuteni, Hlincea, Stoicani, Foltești, Bicaz, Perieni, Glina, pentru a nu aminti decât câteva dintre ele) au fost, totodată, exemple de cercetare de teren pentru grupurile de studenți practicanți, pentru tinerii cercetători care îl însoțeau. Subliniez în mod deosebit acest lucru, deoarece m-am numărat și eu printre cei care au beneficiat de supravegherea atentă, de sfaturile, dar și de exigența domnului profesor Mircea Petrescu-Dîmbovița pe șantierul de la Cucuteni.

Nu putem uita nici preocuparea permanentă a Domniei-Sale de a menține arheologia ieșeană și pe cea românească, în general, într-un contact neîntrerupt cu marile manifestări științifice internaționale, cu personalitățile de frunte ale arheologiei mondiale. Datorită relațiilor sale personale, Iașiul a fost onorat de vizita unor somități din domeniul arheologiei, precum Gordon Childe, Marija Gimbutas, Tatjana Passek, Olaf Höckmann și mulți alții.

Pentru activitatea sa deosebită a fost ales membru al unor prestigioase foruri științifice din țară și de peste hotare, a primit importante distincții, care au fost deja amintite aici. Doresc doar să amintesc faptul că, în 2001, când s-a înființat, în cadrul Universității din Iași, Centrul Interdisciplinar de Studii Arheologice, domnul profesor a fost ales, în unanimitate, director onorific al noului centru de cercetare, tocmai ca recunoaștere a meritelor deosebite pe care le-a avut în promovarea cu consecvență a spiritului interdisciplinar în cercetarea arheologică.

De multe ori ne-am pus întrebarea cum reușește domnul profesor Mircea Petrescu-Dîmbovița să rezolve probleme atât de diverse, cum a reușit o coordonare eficientă a mai multor instituții și domenii. Scrutând biografia de excepție a profesorului-savant, putem considera că succesul laborioasei activități se află într-o fericită îmbinare de factori, care au ținut atât de înzestrarea naturală, de educația primită, cât și de voința de

fier cu care și-a dedicat întreaga viață nobilei scop al cercetării științifice. Rețeta succesului e simplă în aparență, dar câți reușesc s-o aplice? Domnul profesor Mircea Petrescu-Dîmbovița este unul dintre oamenii care ne-au arătat, prin întreaga sa viață și activitate, că acest lucru este posibil – munca susținută, organizarea timpului și voința ducând la succese și realizări deosebite.

Pentru toate acestea, mulți dintre noi l-au ales model în viață și dorim să-l avem drept model încă mulți ani de aici înainte.

La mulți ani, dragă Domnule Profesor !

Profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița și prof. S. de Laet de la Gand
la Muzeul de Istorie al Moldovei Iași.

SĂRBĂTORIREA ACADEMICIANULUI M. PETRESCU-DÎMBOVIȚA

DE

ADRIANA IONIUC

Doresc să exprim viile mele mulțumiri și ale Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor din care fac parte, tuturor celor care au avut gândul bun și fericit de a organiza această sărbătoare.

Domnul academician își face debutul în viața științifică atât în cadrul Universității bucureștene, dar și ca asistent la Muzeul Național de Antichități din București, fiind un urmaș de seamă al marilor istorici Vasile Pârvan, Grigore Tocilescu, V. A. Urechia, pentru ca atunci când va veni la Universitatea din Iași, la Facultatea de Istorie, să conducă și Muzeul de Istorie a Moldovei.

Venea la conducerea acestui muzeu după un mare arheolog și istoric de artă, Orest Tafrali, cel care a pus în 1916 bazele Muzeului de Antichități din capitala Moldovei, unde să poată adăposti antichități autentice și unde urmau să se întreprindă săpături arheologice care să înlesnească studenților și muzeografilor cercetări originale proprii.

În lumea civilizată, noțiunea de Muzeu este sinonimă cu școala – școala înaltă – sau cu biserica. Muzeul este, după cum spunea Tzigara Samurcaș, un templu în care se păstrează pe veci odoarele cele mai scumpe ale unui popor și îndeosebi tradiția națională sub înfățișarea ei cea mai grăitoare.

Formația domniei sale de arheolog și-a pus amprenta asupra formării de specialiști și asupra îmbogățirii patrimoniului muzeal. Dezvoltă și la Iași secția de arheologie, organizează șantiere (Stoicani, Hăbășești,

Cucuteni, Hlincea, Trușești etc.), unde participă alături de cercetători, studenți și muzeografi din cadrul Muzeului de Istorie. Toate marile muzee din țară se bucură în prezent de experiența unui fost student al domnului academician Mircea Petrescu-Dîmbovița.

Această perioadă a fost cu adevărat benefică pentru muzeul din Iași, pentru că acum se realizează o simbioză între Universitate, Institutul de istorie și Muzeu, promovând un model de cercetare bazat pe pluri-disciplinaritate, gândire modernă, model care a stat și la baza „Școlii istorice de la Iași”.

Se preocupă de inventariere, achiziționare, contribuie la valorificarea patrimoniului cultural național prin publicarea unor lucrări monografice, studii de specialitate în reviste din țară și din străinătate. Numirea sa în funcția de director al Muzeului de Istorie a dus la dezvoltarea unui curent favorabil cunoașterii, studierii și valorificării patrimoniului cultural. Au fost acordate fonduri pentru săpături, conservare și restaurare.

Trebuie menționat că în această perioadă se organizează primul laborator de restaurare a bunurilor culturale provenite din săpăturile arheologice, îndeosebi ceramică și metal. Era un început, dar care a fost de bun augur pentru ca astăzi, în cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova” din Iași, să ființeze cel mai mare laborator de restaurare din țară.

Realizările domniei sale în domeniul muzeografiei sunt un exemplu pentru actualii și viitorii muzeografi, o moștenire ce ne obligă să continuăm această bogată activitate a domnului academician Mircea Petrescu-Dîmbovița.

Întregul colectiv de specialiști din cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova”, Iași – vă urează dumneavoastră și familiei dumneavoastră, multă sănătate și La mulți ani!

Mircea Petrescu-Dîmbovița, Vladimir Dumitrescu,
Eugen Coșșa.

MIRCEA PETRESCU DÎMBOVIȚA PROFESOR ȘI CERCETĂTOR

DE

DAN GH. TEODOR

În aceste momente de aleasă sărbătoare, prilejuite de împlinirea a nouă zeci de ani de viață și a peste șase decenii și jumătate de rodnică activitate pe tărâmul științei arheologice românești a academicianului Mircea Petrescu-Dîmbovița, îngăduți-mi să adresez cu respectul cuvenit venerabilului savant, urări de ani mulți, deplină sănătate, noi și importante realizări.

Această emoționantă omagiere îmi oferă prilejul de a evidenția încă odată prestigioasa activitate științifică, pe care prof. Mircea Petrescu-Dîmbovița a depus-o timp de peste șase decenii și jumătate pentru mai buna cunoaștere a trecutului nostru istoric.

De-a lungul multor decenii de intensă activitate de teren prof. Mircea Petrescu-Dîmbovița a investigat o gamă largă de aspecte din preistorie până în evul mediu, precum cele privind civilizația Cucuteni, epoca bronzului și a fierului sau perioada primului mileniu al erei creștine, obținând remarcabile rezultate, pe care le-a valorificat exemplar prin articole, sinteze și monografii sau prin comunicări la numeroase și importante manifestări științifice din țară și de peste hotare. Această bogată activitate a fost răsplătită de-a lungul anilor prin alegerea sa în prestigioase foruri internaționale de specialitate și în țara noastră prin acordarea înaltului titlu de membru al Academiei Române.

În domeniul cercetărilor arheologice de teren, profesorul Mircea Petrescu a reușit prin eforturile, pasiunea și entuziasmul cu care a investigat și scos la iveală vestigii noi și valoroase la Hăbășești, Trușești, Cucuteni, Stoicani, Foltești, Glina, Hlincea, Fundu Herjii și multe altele să contribuie fundamental la progresul arheologiei românești. Investind o muncă tenace și competență el a desfășurat-o cu dăruire și credința neștrămutată a cercetătorului conștient și responsabil că numai astfel poate fi slujit mai bine și mai frumos adevărul despre vechimea și stăruința noastră.

Neobosit căutător al noului, a fost printre primii cercetători din domeniu care a inițiat și folosit rezultatele cercetărilor interdisciplinare. Militând pentru valorificarea optimă a rezultatelor obținute profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița a fondat cunoscuta și apreciată revistă de specialitate Arheologia Moldovei și a materializat totodată ideea creierii la Iași a unui mare muzeu de istorie a Moldovei.

Ca profesor la prestigioasa Universitate "Al. I. Cuza", din Iași, ca director al Institutului de istorie și arheologie "A. D. Xenopol", ca cercetător și conducător de doctorate s-a dedicat deopotrivă educării și instruirii unor numeroase generații de tineri. Aceștia le-a insuflat propriul său exemplu și pasiunea pentru istoria pământului strămoșesc, călăuzind cu responsabilitate drumul multora dintre ei. A reușit astfel să adune în jurul său o pleiadă de excelenți cercetători și muzeografi al căror număr a sporit cu anii și care s-a constituit într-o remarcabilă școală de arheologie, făcând ulterior posibilă înființarea primului Institut de arheologie din această parte a țării.

Pentru cei mai mulți dintre noi, care i-am fost studenți și colaboratori, profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița a rămas de-a lungul anilor omul cu o nestăvilită energie, savantul dăruit până la sacrificiu profesiei sale, neprecupețind nici timpul nici eforturile depuse pentru binele arheologiei românești.

A știut să treacă îngăduitor și cu înțelegerea adâncă a omului cu experiență peste unele momente ale egoismului și invidiei onora, peste neîncrederea și scepticismul altora, peste unele bariere impuse de conjuncturi, apropiindu-se cu încredere și discernământ, în pofida diferenței de vârstă, de unii dintre colaboratori, între care sunt onorat să mă consider și eu, oferindu-le șansa de a-și împlini vocația.

Stimate domnule profesor Mircea Petrescu-Dîmbovița, pentru tot ce ați realizat vă mulțumim și vă rămânem recunoscători. Vă mulțumim că pasiunea, tenacitatea și entuziasmul care vă animă încă la această venerabilă vârstă ne poate fi un tonifiant exemplu, într-o epocă încă nesigură, în care înalta noastră menire cere, nu numai o neîngrădită dăruire și o deplină competență profesională, ci și reală omenie, fără de care înțelegerea profundă a istoriei nu ar putea fi posibilă.

Dorim ca prezența dumneavoastră în mijlocul nostru să fie și de acum înainte o permanentă realitate, un prilej benefic de a învăța din bogata dumneavoastră experiență și din arta de a înfrunța neatins implacabilele devorări ale timpului.

Vă urăm mulți ani, să fiți sănătos, împreună cu întreaga dumneavoastră familie, să vă anime același entuziasm și să vă împliniți năzuințele dorite.

Mircea Petrescu-Dîmbovița împreună cu Gheorghe Dumitroaia
și Vsevolod Marchevici la Piatra Neamț.

ACADEMICIANUL MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA ȘI MUZEUL DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE PIATRA-NEAMȚ

DE

GHEORGHE DUMITROAIA

Onorat prezidiu, doamnelor și domnilor.

Sunt deosebit de onorat de invitația de a lua cuvântul la această frumoasă sărbătoare dedicată academicianului Mircea Petrescu-Dîmbovița, proeminentă personalitate a arheologiei românești, unul dintre cei mai apropiați colaboratori și sprijinitori ai Muzeului de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț.

Mărturisesc, sincer, că sunt emoționat de această festivitate la care se sărbătorește a 90-a aniversare a nașterii ilustrului nostru profesor. Solicitarea de a rosti o alocuțiune, cu acest prilej festiv, a fost făcută, probabil, în semn de prețuire a legăturilor permanente și deosebit de rodnice, dintre sărbătorit și muzeul din Piatra-Neamț, legături care există încă de la începutul anilor '50 ai secolului trecut.

Domnul academician Mircea Petrescu-Dîmbovița a fost, după plecarea regretatului profesor Radu Vulpe la București, a doua personalitate de seamă a Universității din Iași care s-a apropiat de muzeul creat și condus de preotul Constantin Matasă. Permanentizarea colaborării dintre instituțiile conduse de profesorul M. Petrescu-Dîmbovița și Muzeul Arheologic Piatra Neamț au fost dictate, pe de o parte de interesul științific față de importanțele descoperirii făcute în „Moldova de sub munte” de C. Matasă, precum și de nevoia distinsului

nostru înaintaș de a avea în preajmă personalități care puteau să-i călăuzească demersurile sale arheologice și muzeografice.

Dacă la început atenția domnului acad. Mircea Petrescu-Dîmbovița față de ținutul Neamțului a fost reținută mai mult de valoarea exponatelor din fosta Casă Națională – sediul Muzeului Arheologic – începând din 1954 sărbătoritul nostru de astăzi a desfășurat o vie activitate pe Valea Bistriței, timp de mai mulți ani, în calitate de responsabil adjunct al colectivului de arheologi și istorici care aveau misiunea să investigheze regiunea viitorului lac de acumulare.

Cercetările complexe de la Bicaz din acea perioadă au dus la o colaborare strânsă între Muzeul Arheologic din Piatra-Neamț și colectivul Academiei care efectua complexe cercetări de pe Valea Bistriței. Părintele Constantin Matasă a participat, printre altele, la câteva săpături arheologice de pe Valea Muntelui, coordonate de domnul profesor Mircea Petrescu-Dîmbovița.

În anii '50-'60, colaborarea cu Piatra-Neamț a avut loc și pe alte planuri – prelucrarea și tipărirea unor articole științifice, promovarea investigațiilor de teren, așa cum au fost cele de la Ciritei, Piatra-Neamț, Borlești – la care au participat alți cercetători din Iași recomandați de către domnul academician.

Calitatea de doctoranzi a unora dintre foștii săi studenți – Ștefan Cuceș, Vasile Ursachi, Dan Monah – a întretinut această legătură cu Piatra-Neamț și Roman – prezența domniei sale la unele obiective arheologice și la manifestările științifice ale instituției fiind obișnuită.

Nu întâmplător, poate legat de interesul comun față de investigarea culturii Cucuteni, colaborarea domnului Mircea Petrescu-Dîmbovița cu muzeul din Piatra-Neamț a fost permanentă în ultimele trei decenii. Prezența la sesiunile, expozițiile și colochiile internaționale din 1984, 1994, 2004 și nu numai, nu dovedește altceva decât prețuirea față de muzeul din Piatra-Neamț. În 2002, ca semn al acesteia, domnul academician Mircea Petrescu-Dîmbovița a mijlocit transferarea materialelor rezultate din cercetările de la Trușești din colecția Institutului de Arheologie din Iași către Muzeul din Piatra-Neamț, în scopul valorificării lor expoziționale.

Atât cât ne-am priceput și a fost posibil, în ultimii 15 ani am încercat să ne manifestăm recunoștința pentru tot ceea ce a făcut domnia sa pentru Muzeul de Istorie și Arheologie Piatra-Neamț. La sărbătoarea organizată în urmă cu 10 ani la Institutul de Arheologie Iași, când domnul profesor a împlinit opt decenii de viață, „cadoul” nostru a constat în invitația de a ne preda spre publicare un manuscris care aștepta tipărirea de câteva decenii, referitor la cercetările de pe Valea Bistriței.

În scurt timp, cu concursul domnului prof. dr. Victor Spinei, membru corespondent al Academiei Române, director al Institutului de Arheologie Iași, ne-au fost predate manuscrisele, pe care le-am publicat în 2003.

Cu prilejul lansării volumului, la sesiunea din toamna aceluiași an, domnul academician a fost provocat din nou, propunându-i să pregătească monografia referitoare la cercetările de pe *Cetățuia* de la Cucuteni – pentru 2005, pe care doream să-l lansăm la Piatra-Neamț, la aniversarea zilei de naștere a domniei sale din acest an. Nu a fost posibil, întrucât volumul a fost pregătit mai repede, fiind lansat la colochiu *Cucuteni-120 de ani de cercetări*, în 2004.

Astăzi, în ajunul zilei dumneavoastră de naștere, Muzeul de Istorie și Arheologie vă provoacă din nou. Ce ne mai pregătiți, domnule academician? Vă stăm la dispoziție, în semn de prețuire față de activitatea prodigioasă pe care ați desfășurat-o în slujba arheologiei românești și față de legăturile deosebit de bune avute cu instituția noastră.

Ca fost student al dumneavoastră și reprezentant al unei instituții muzeale importante din România, vă rog să-mi permiteți să vă adresez, la împlinirea venerabilei vârstei de 90 de ani, multă sănătate, putere de muncă în continuare, astfel încât să puteți aduce noi contribuții la cunoașterea istoriei noastre străvechi.

La mulți ani!

Prof. Mircea Petrescu-Dîmbovița pe șantierul arheologic de la Poduri-Dealul Ghindaru (1981).

MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA – ANIMATOR AL CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE DIN MOLDOVA

DE

DAN MONAH

Sarcina ultimilor vorbitori este întotdeauna dificilă, deoarece ceilalți oratori au avut grijă să epuizeze subiectul. Din fericire, pentru mine, personalitatea profesorului Mircea Petrescu-Dîmbovița este atât de complexă și activitatea sa atât de bogată încât voi avea suficient material pentru succinta mea alocuțiune.

Nu voi repeta cele spuse deja, dar voi sublinia că sărbătoritul nostru de astăzi s-a format ca arheolog la Universitatea din București unde a beneficiat de cursurile și îndrumările unei pleiade de mari istorici. S-a consacrat Preistoriei, fără să neglijeze și alte epoci istorice, sub îndrumarea lui Ioan Andrieșescu. A funcționat ca asistent atât la Universitate cât și la Muzeul Național de Antichități, sub îndrumarea directorilor din acea perioadă, Scarlat Lambrino și Ion Nestor. Deși integrat în colectivul de arheologi bucureșteni, s-a preocupat de epoca bronzului în Transilvania, iar primele sale lucrări s-au referit la sudul Moldovei. Încă de la începutul carierei viitorul profesor a abordat o tematică largă pe care, în timp, o va extinde. Din păcate, activitatea sa arheologică va fi întreruptă de concentrări și participarea la campania din est.

Cu aceeași seriozitate și același profesionalism arătat în cercetarea științifică căpitanul în rezervă Petrescu-Dîmbovița s-a remarcat și în activitatea militară. Se povestește că generalul Ion Antonescu a rămas impresionat de competența cu care tânărul ofițer Petrescu-Dîmbovița folosea o sofisticată lunetă de artilerie

recent primită la unitate. Mircea Petrescu-Dîmbovița a participat, în cadrul Regimentului 3 artilerie grea, la asediul Odesei, remarcându-se pe câmpul de luptă. După căderea Odesei a fost transferat la o unitate a Marelui Stat Major dislocată la Odessa. În această unitate a lucrat împreună cu Radu Vulpe cu care împărțit aceeași cameră. Pentru faptele sale de arme a fost decorat de două ori cu „Coroana României în rang de cavalier cu spade și frunze de stejar”; aceeași decorație îi va fi acordată și pentru campania din 1944 pe frontul de vest. Ultima decorație va juca un rol important în viața și cariera profesorului. Este, probabil, cea care l-a salvat de la epurarea din 1949 și i-a permis să-și continue cariera de arheolog. După demobilizarea de la sfârșitul anului 1944, Mircea Petrescu-Dîmbovița și-a reluat activitatea la Muzeul Național de Antichități și la Universitate.

Perioada ce a urmat războiului mondial a fost caracterizată de sărăcie, foamete și cumplită nesiguranță. Instalarea treptată dar agresivă a regimului comunist și binecunoscuta sa luptă împotriva intelectualiilor a indus în cercurile academice tensiuni anormale. Totuși, majoritatea arheologilor încerca să reia cursul normal al vieții, să continue proiectele de cercetare, chiar dacă dificultățile materiale și nu doar acestea păreau insurmontabile. Fără posibilitatea de a se deplasa în țară, cercetătorii din București s-au rezumat, în această perioadă, la mici săpături în apropierea capitalei. Aceeși tactică a fost utilizată și de Mircea Petrescu-Dîmbovița care a început săpăturile de la Cățelul Nou, la periferia Bucureștiului. După modelul antebelic, la Muzeul Național de Antichități se organizau periodic, chiar și în anii cumplitei foamete din 1946-1947, mici sesiuni științifice. Programul respecta tradiția: o comunicare științifică, apoi un scurt program artistic și o tratație care, adesea, se rezuma la câteva felii de mălai.

A venit și momentul în care M. Petrescu-Dîmbovița trebuia să prezinte rezultatele săpăturilor de la Cățelul Nou. Programul a fost alcătuit potrivit rețetei cunoscute, după comunicare urma momentul artistic care părea să nu ridice probleme. În definitiv era vorba de fiul unei cunoscute și apreciate muziciene, iar mulți știau că Mircea studiase cândva vioara. Mai puțin cunoscut era faptul că nu arătase prea mult interes pentru acest instrument, preferând fascinantele cioburi preistorice. Reuniunea începe, primul moment se desfășoară cu succes, urmează al doilea și, în sfârșit, sărăcăcioasa tratație. Între asistenți se afla și C. S. Nicolăescu-Plopșor, reputat nu numai ca paleolitician, ci și ca epigramist. Acesta recită o epigramă dedicată eroiului serii. Notez pentru posteritate această epigramă: Cântă Mircea la vioară/ Melodia te-nfioară/ Însă nu-i de vină el/ Strunele sunt de ... cățel. Evident aluzie la interesantele săpături de la Cățelul Nou dar și la competențele sale instrumentale.

Anul 1949 este marcat de o schimbare importantă pentru cariera sa și, trebuie să recunoaștem, pentru cercetarea arheologică din Moldova. La sfatul profesorului Ion Nestor, Mircea Petrescu-Dîmbovița acceptă postul de conferențiar la Facultatea de Istorie a universității ieșene. În acel moment cercetarea arheologică din Moldova înregistrase câteva succese în special în domeniul preistoriei. Dar, trebuie să recunoaștem că multe dintre săpăturile și descoperirile din Moldova fuseseră făcute fie de arheologi amatori ca N. Beldiceanu, Gr. Buțureanu sau Constantin Matasă, fie de profesioniști veniți de la București, singurul centru românesc unde începea să se formeze un colectiv important de arheologi. Principala fală arheologică a Moldovei era cultura Cucuteni, descoperită în secolul al XIX-lea, și pusă în valoare prin excepționala monografie a savantului german Hubert Schmidt. În jurul culturii Cucuteni gravita aproape cercetarea arheologică din Moldova și nu este surprinzător că, în 1936, stațiunea multistratigrafiată de la Izvoare-Piatra Neamț i-a prilejuit lui Radu Vulpe descoperirea culturii Precucuteni, performanță care s-a bucurat de ecouri internaționale.

Bogăția și diversitatea patrimoniului arheologic moldovenesc era intuită, dar insuficient explorată. Radu Vulpe, Dionisie Pippidi, Dumitru Tudor, Emil Condurachi, care funcționaseră la începutul carierei lor la Facultatea de Litere din Iași, au fost atrași de alte zone geografice mai generoase pentru specialitatea lor și, apoi, s-au stabilit la București. Deși a urmat sfatul profesorului Ion Nestor și, mai târziu a recunoscut oportunitatea lui, Mircea Petrescu-Dîmbovița a rămas cu nostalgia Bucureștiului, orașul în care se formase ca arheolog și profesor, și, din când în când, a revenit în Muntenia, continuându-și investigațiile.

Venirea profesorului bucureștean la Iași a coincis cu reorganizarea activității arheologice și înființarea institutelor de cercetare ale Academiei. A fost, inevitabil, copiat sistemul sovietic atât în ceea ce privește institutele cât și organizarea unor expediții arheologice dirijate de profesori universitari cu experiență și prestigiu care dispuneau de colective cu un număr relativ important de cercetători. Primul și poate cel mai important proiect, pentru cariera sa, a fost „Așezările omenești din societatea primitivă din Moldova” dirijat de Vladimir Dumitrescu. Trecând peste frazeologia specifică epocii este vorba de amplele săpături de la

Hăbășești, care au avut ca rezultat cercetarea integrală a unei așezări cucuteniene. Atât ideea cercetării exhaustive a unui sat eneolitic cât și performanța de a realiza acest proiect doar în două campanii au fost apreciate și colectivul a fost răsplătit cu Premiul de Stat. Realizarea în timp record (doar trei ani) a monografiei arheologice a stațiunii de la Hăbășești îi va aduce lui M. Petrescu-Dîmbovița, alături de ceilalți autori, un al doilea Premiu de Stat.

Deși implicat în săpăturile de la Hăbășești, Petrescu-Dîmbovița a participat activ și la realizarea amplului proiect Valea Jijiei, dirijat de profesorul Ion Nestor, și a fost animatorul proiectului Siret-Prut-Dunăre cu cercetări direcționate în județele Covurlui și Tutova. Nu îmi propun să trec în revistă toate proiectele și cercetările în care a fost implicat sărbătoritorul de astăzi, deoarece o astfel de întreprindere ar reclama un spațiu extrem de larg. Dar trebuie menționat faptul că Mircea Petrescu-Dîmbovița a activat atât la Facultatea de Istorie cât și în cadrul Institutului de Istorie al Filialei Academiei din Iași, desfășurând o impresionantă activitate de teren care a inclus periegeze în Podișul Central Moldovenesc, săpături și cercetări de teren în zona lacului de acumulare de la Bicaz, ample săpături la Trușești, cea mai mare stațiune cucuteniană cercetată pe teritoriul României, reluarea săpăturilor din stațiunea eponimă de la Cucuteni, dar și noi săpături în sudul Moldovei, la Stoicani și Foltești. De la nord la sud și de la vest la est Moldova este jalonată de săpăturile conduse de profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița. Amploarea activității sale nu are doar dimensiuni geografice ci și temporale. De la prima cultură neolitică Starčevo-Criș, trecând prin eneolitic și epoca bronzului, Mircea Petrescu-Dîmbovița a contribuit la cercetarea vestigiilor din prima epocă a fierului și chiar a mileniului întunecat. Practic nu există zonă din Moldova și epocă istorică cu vestigii arheologice care să nu se fi bucurat de atenția profesorului ieșean. Mai mult, el nu părăsește preocupările sale mai vechi privind investigațiile arheologice din Muntenia, *tell-ul* de la Glina și săpăturile de la Ciolăneștii din Deal sunt mărturiile cele mai cunoscute.

În afara prodigioasei activități de teren și a muncii didactice desfășurate cu un înalt simț de responsabilitate, profesorul M. Petrescu-Dîmbovița a fost preocupat de realizarea unor instrumente de lucru, indispensabile cercetătorilor din Moldova, din întreaga țară și chiar pentru cei din Europa. În această categorie trebuie incluse și lucrările publicate în *Inventaria Archaeologica* și mai ales volumele apărute în prestigioasa colecție *Prähistorische Bronzefunde*. Realizarea unor instrumente de lucru este o activitate în care poate fi considerat un întemeietor și un mare specialist. Aș aminti aici doar masivul volum, publicat în colaborare cu Nicolae și Emilia Zaharia, *Așezări din Moldova. De la Paleolitic până în secolul al XVIII-lea*, București, 1970, 661 p., 259 pl. și 10 hărți, precum și *Depozitele de bronzuri din România*, București, 1977, 390 p. și 10 hărți.

Bineînțeles, M. Petrescu-Dîmbovița nu s-a rezumat doar la alcătuirea unor instrumente de lucru, ci a realizat, singur sau în colaborare, mai multe lucrări de sinteză. *Cucuteni*, București, 1966, *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iași, 1978, *Istoria României de la începuturi până în secolul al VIII-lea*, București, 1995 (în colaborare) s-au adresat unui public mai larg, bucurându-se de succes atât la specialiști cât și la studenți.

Un merit deosebit al profesorului M. Petrescu-Dîmbovița a fost propagarea în străinătate a descoperirilor arheologice din România. Într-o perioadă de stupidă izolare, profesorul ieșean a reușit prin relații și eforturi personale să facă cunoscute, prin publicații și comunicări, realitățile arheologice românești pe trei continente. De la Roma la Stockholm, de la Mainz la Beijing, de la Plovdiv la Moscova și de la Stuttgart la Ciudad de Mexico, profesorul M. Petrescu-Dîmbovița a străbătut, uncori în condiții extrem de dificile, lumea în lung și lat pentru a face cunoscută arheologia românească. Probabil că cel mai aventuros și dificil voiaj a fost cel de la Ciudad de Mexico, unde M. Petrescu-Dîmbovița a fost singurul participant din România la congresul UISPP. Multiplele sale participări la reuniuni științifice din străinătate se datorează prestigiului său științific și bunei reputații pe care o avea în cercurile arheologice din străinătate, reputație recunoscută și prin alegerea sa, în 1964, în Consiliul Permanent al UISPP în care va funcționa până în 1991, când va fi numit membru în Comitetul de Onoare al Uniunii.

Strădaniile sale de a face cunoscută cercetarea arheologică din România nu s-au limitat doar la prestația sa personală ci, cu recunoscuta sa persuasiune, profesorul Petrescu-Dîmbovița a căutat mereu să faciliteze și altor arheologi participarea la colocvii și congrese internaționale, a sprijinit, atât cât se putea, accesul tinerilor arheologi la stagii de formare în străinătate. Între multiplele sale acțiuni de popularizare a descoperirilor din România trebuie amintit și faptul că a fost inițiatorul colocviului internațional *La civilisation de Cucuteni en contexte européenne*, desfășurat în 1984 la Iași și Piatra Neamț, unul dintre puținele colocvii specializate organizate în România înainte de 1990.

Așa cum au arătat ceilalți vorbitori, pentru a evoca realizările sărbătoritului de astăzi timpul unei reuniuni ca cea de față este insuficient și, în mod fatal, lacunele sunt inevitabile. Din această cauză, mă voi referi la un aspect care a fost mai puțin reliefat de ceilalți vorbitori, activitatea de animator a profesorului Petrescu-Dîmbovița. Ca profesor și conducător de doctorat, ca director al Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” și al Muzeului de Istorie a Moldovei, M. Petrescu-Dîmbovița a fost mereu preocupat de formarea tinerilor arheologi. Mai mult decât atât, a fost preocupat de a obține de la ei maximum de randament. Săpături, periegeze și publicații acestea erau exigențele profesorului. În privința aceasta nu accepta nici un rabat și nici o relaxare. În cursul frecventelor sale călătorii în Moldova, la orice întâlnire cu cei pe care îi socotea elevii săi cerea informații asupra activității și nu uita să-i îndemne să fie activi și să publice. De multe ori, intervențiile sale deveneau vehemente și profitând de marele său prestigiu reușea să-i urnească până și pe cei mai lenți. Pot să spun că profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița a fost un „hăitaș”, în sensul bun al cuvântului, al colaboratorilor și elevilor săi, impulsionându-i să străbată zonele necercetate, să descopere noi obiective de interes arheologic și mai ales să facă cunoscute descoperirile. Nici un fel de justificare, condiții grele de lucru, lipsa fondurilor de cercetare, obtuzitatea autorităților locale, nu era acceptată, cercetarea arheologică trebuia să meargă înainte!

Peste o jumătate de secol profesorul Petrescu-Dîmbovița a dominat și a impulsionat investigațiile arheologice din Moldova și pentru aceasta trebuie să-i fim recunoscători. Dacă Moldova este, în acest moment, provincia românească cu cea mai completă cercetare arheologică, acest lucru i se datorează, în mare parte, profesorului Mircea Petrescu-Dîmbovița, care prin exemplu personal și prin implusionarea colaboratorilor a reușit această performanță.

Înainte de a încheia, îi adresez profesorului M. Petrescu-Dîmbovița o rugămintă personală. Mulți dintre noi știm că profesorul și-a notat cu tenacitate, în celebrele sale carnete, întâmplările prin care a trecut, și acestea nu au fost puține și nici lipsite de importanță. De la campania de la Odessa până la întâlnirile cu Gordon Childe, Tatiana Passek și Marija Gimbutas în memoria profesorului și în carnetele sale se află aproape un secol de istorie și ar fi păcat ca aceste prețioase informații să se piardă. Posteritatea are dreptul să cunoască paginile de istorie la care profesorul a participat. Îl rog pe Domnul academician să facă efortul să publice amintirile sale care, sunt sigur, vor interesa un public larg. La finalul acestei intervenții îi urez domnului academician Mircea Petrescu-Dîmbovița viață lungă, sănătate și noi succese în prodigioasa sa activitate. Aceleași urări de viață lungă și sănătate le adresez și doamnei Stanislawa Petrescu-Dîmbovița, domnia sa fiind cea care i-a creat profesorului mediul favorabil pentru a-și desfășura în bune condiții impresionanta sa activitate profesională. Le urez „La mulți ani fericiți”!

Prof. M. Petrescu-Dîmbovița, Marija Gimbutas, Eugen Comșa și Acad. P. Jitaru la Colocviul Internațional de la Iași (1984).

LA CEA DE A 90-A ANIVERSARE

DE

VALERIU D. COTEA

Ne aflăm astăzi aici, în acest cadru festiv, aniversar, cu bucuria de a sărbători 90 de ani de viață și 65 de ani de activitate ai domnului academician Mircea Petrescu-Dîmbovița. Omagiind vârsta, munca, studiul, aportul creativ al domniei sale de-a lungul atâtor decenii, sărbătorim, desigur, totodată, devenirea și prestigioasele împliniri ale celor două înalte instituții de știință și cultură, Universitatea „Al. I. Cuza” și Institutul de Arheologie al Filialei ieșene a Academiei Române cu care personalitatea sărbătoritului se confundă.

Nefiind din breasla istoricilor, l-aș ruga pe domnul academician să-mi primească omagiul ca venind, sincer și afectuos, din încrengătura admiratorilor laterali, care se alătură specialiștilor ce-l cinstesc astăzi, o dată mai mult, ca pe unul dintre cei mai iubii și recunoscuți arheologi români. Adjectivarea folosită exprimă, credem, cel mai plener, relația pe care Domnia sa o are cu colegii, cu știința, dar și cu lumea în care circulă și cu care îi place să întrețină o cordială comunicare.

Pe același plan al raporturilor intercolegiale sau sociale, aș sublinia că l-am perceput pe domnul academician ca pe un generos boier al minții – și l-aș asemăna, în acest sens, cu domnul academician Constantin Ciopraga – domnul academician M. Petrescu-Dîmbovița oferind sprijinul tuturor celor care-l solicită. Fiecare dintre aceștia fiind cel dintâi, dar nu și ultimul. Nu puține ocazii mi l-au vădit în această solară ipostază, între acestea o împrejurare din anul 1999 impunându-se cu deosebire memoriei mele, când Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, i-a acordat distincția „Doctor Honoris Causa”, și unde am participat ca invitat. Dacă în astfel de ocazii cuvintele rostite sunt în bună parte convenționale, în acea împrejurare am constatat cu satisfacție că artificii și clișeul pot fi depășite. Personalitatea științifică a domnului M. Petrescu-Dîmbovița dublată de noblețea sa umană a prilejuit un memorabil moment de lumină, de împrumut sufletec, de sinceră căldură spirituală.

Cu acest prilej, s-a mai afirmat că domnia sa este un „om instituție”. Eu aș adăuga că este un „om epocă” ce și-a înscris numele cu majuscule în memoria noastră nu numai ca un eminent arheolog, ci și ca un reper moral demn de urmat.

Fiecare din noi când ajunge la o vârstă venerabilă se uită în urmă să vadă cum și-a îndeplinit menirea în viață. Dacă a învins, spune, desigur, că într-o nouă viață ar face la fel; dacă a fost învins, nu ezită să spună că ar face exact invers. Iacob Negruzzi, îmi amintesc, unul din întemeietorii Junimii, când a atins vârsta de 90 de ani spunea: astăzi de m-ar întreba cineva de vreau să încep încă o dată sfertul de secol care a trecut, poate multe din cele ce am făcut nu le-aș mai face a doua oară, dar fără nici un moment de stânjenire și cu dragă inimă m-aș declara să încep a conduce „Convorbirile literare”. Până să reluați, eventual, o etapă privilegiată din viața dumneavoastră, v-aș îndemna, mult stimată domnule academician Petrescu-Dîmbovița, să o continuați pe aceasta, pentru a fi printre noi, cu atributele supreme cu care am avut bucuria să le omagiem astăzi. Până atunci, primiți, vă rog, urarea mea de-a vă bucura de viață lungă, de noi succese, în deplină sănătate, înconjurat de lumea care vă iubește și vă admiră.

Mircea Petrescu-Dîmbovița la o reuniune științifică la Piatra Neamț.

MULȚUMIRI ȘI RECUNOȘȚINȚĂ*

DE

MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA

Mulțumesc, în primul rând, Celui de Sus, că, la vârsta de 90 de ani, mă pot adresa dumneavoastră.

Mulțumesc apoi părinților mei din Galați, respectiv tatălui meu, născut la Târgoviște, cu studii secundare în această localitate și apoi la Liceul „Gh. Lazăr” din București, ca bursier al județului Dâmbovița și, în continuare, ca student la Universitatea din București, unde a studiat dreptul și filologia clasică¹. După terminarea studiilor universitare a intrat în magistratură, ajungând până la gradul de Consilier la Curtea de apel din Galați. Apoi, din motive bugetare, a demisionat din magistratură, devenind avocat în cadrul Baroului de Covurlui².

Mama descendentă, după părinți, a unor cunoscute familii vechi greco-italiene din Cefalonia și Corfu, respectiv Migliaresi și Vrioni, s-a născut la Adjud în 1894, făcându-și studiile în țară, la Institutul Notre Dame de Sion din Galați, și în Elveția, la un institut din Lausanne, în domeniul muzicii³. În calitate de autoare a mai multor compoziții muzicale, printre care și a imnului feminist „Vrem dreptate”, cu text în limbile română, franceză și engleză, a fost aleasă în 1930 membră a Societății compozitorilor români din București⁴. Paralel cu activitatea muzicală, a militat cu multă dăruire în Comitetul Asociației pentru emanciparea civilă și politică a femeilor române din Galați⁵, fiind desemnată în 1930 președintă a acestei asociații⁶.

* Un rezumat al acestui articol a fost prezentat de autor la Sesiunea omagială din 20 mai 2005, prilejuită de împlinirea vârstei de 90 de ani de către acesta.

¹ Teodor Iordache, *Albumul Galaților*, 1935-1936, p. 48.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

Compozițiile sale muzicale, în jur de 100 (romanțe, balade, nocturne, lied-uri ș.a.), au fost achiziționate de Biblioteca Academiei Române, iar o parte din corespondență în legătură cu activitatea sa în cadrul Asociației feministe din Galați a fost donată de către mine Bibliotecii „V. A. Urechia” din Galați⁷; alte scrisori inedite de la George Enescu, care mulțumește pentru împrumutarea pianului personal pentru concertul dat la Galați, de la Elena Văcărescu pentru primirea compoziției „Sur les coteaux hébreux”, pe versurile scriitoarei franceze de origine română, și de la poetul francez Henri de Régnier pentru trimiterea partiturii „Si j'ai parlé” pe versurile acestuia, toate adresate mamei mele, au fost publicate în 1979 de profesorul Gheorghe Ștefănescu din Galați⁸.

În afară de acestea, corespondența dintre mama și marea poetă polonă Kazimiera Illakowiczówna, fostă secretară a mareșalului Josef Pilsudski și laureată în 1935 a marelui premiu național de poezie al Poloniei, venită în 1935 la Galați pentru conferința „Personalitatea mareșalului Pilsudski”, susținută la 25 noiembrie la Academia liberă de export din această localitate, se află astăzi la Muzeul Literaturii din Varșovia⁹.

În 1917 a văzut lumina zilei la Galați sora mea Elena Petrescu-Dîmbovița, prin căsătorie Elena Isăcescu, cu un descendent al unei vechi familii din Bucovina¹⁰. După obținerea licenței în filologie clasică în 1939, a funcționat la Muzeul Militar Național din București și, în continuare, până la pensionare, la Cabinetul numismatic al Academiei Române, elaborând mai multe articole în domeniul numismaticii medievale.

De asemenea, mulțumesc și rudelor mei din București, respectiv familiei C. Poenaru-Bordea, pentru găzduire în perioadele 1933-1948, cât am fost student și asistent onorific la Facultatea de Litere și Filozofie și 1943-1948, când am fost asistent la Muzeul Național de Antichități.

Totodată, mulțumesc și familiei mele, respectiv soției Stanislava Petrescu-Dîmbovița, de origine polonă, care m-a suportat, toate verile fiind la șantierul arheologice, precum și ficei mele Wanda, licențiată în fizică, actualmente la Varșovia, care mi-a declarat că numără cuvintele schimbate cu mine în timpul zilei, dar știa bine cât de mult am iubit-o și o iubesc.

Trecând în continuare la activitatea mea, mulțumesc profesorilor mei, care m-au format și ajutat, ca fost elev la secția A a Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați, astăzi Colegiu, unde am avut profesori distinși.

Din pleiada de dascăli de elită ai acestui liceu, a exercitat asupra mea o influență deosebită profesorul Aetiu Hogaș, fiul marelui nostru prozator Calistrat Hogaș, de la care au rămas cele mai frumoase pagini de descriere a naturii din Munții Neamțului. Personal, față de acest profesor, pe care seria mea l-a avut în perioada 1926-1933¹¹, am avut o deosebită afecțiune și considerație pentru calitățile lui de dascăl distins și om de mare cultură, căruia îi datorez opțiunea mea, încă de pe băncile liceului, pentru studiile de arheologie.

Profesorul Aetiu Hogaș, fost coleg de Universitate la București cu Vasile Pârvan, Orest Tafrali, D. M. Teodorescu, I. M. Marinescu, precum și cu tatăl meu, prezenta elevilor la orele sale și cărți de istorie și arheologie, printre care menționez „Istoria arheologiei” a lui Al. Odobescu¹² și „Getica” lui Vasile Pârvan¹³, îndemnându-ne să le cunoaștem, ceea ce pentru mine a însemnat foarte mult, întrucât, consultând aceste lucrări și altele, am căpătat un deosebit interes pentru arheologie. De altfel, ne învăța cum să citim și să folosim fișele pentru lectură. Cunoscându-mi pasiunea pentru arheologie, stătea de vorbă din când în când și cu tatăl meu, întărindu-l în decizia de a mă dedica cercetărilor din acest domeniu. De altfel, așa am și făcut,

⁷ Paul Păltânea, *Catalogul manuscriselor și scrisorilor din Biblioteca "V. A. Urechia"*, Galați, 1979, p. 318, unde se fac trimiterele la texte.

⁸ Gh. Ștefănescu, *Scrisori inedite de la George Enescu, Elena Văcărescu și Henri de Régnier*, în revista „Cronica” din Iași, anul XIV, nr. 10, 5 octombrie, 1979, p. 6.

⁹ Ziarul *Dimineața*, duminică, 28 noiembrie, 1937; Kazimiera Illakowiczówna, *Naszym rumińskim siostróm*. în *Bluszcza*, 24, nr. 3, 4, Czerwiec, 1938, p. 8 și urm.

¹⁰ Dr. Diaconovici, *Enciclopedia Română*. vol. II, Sibiu, 1990, p. 882; August Nibio, *Das Kloster Illășești*. în *Archiv für Landeskunde der Bukowina*, Jahrgang I, Heft 1 und II, Radautz 1972, p. 5 și urm.; Gh. Burlacu, M. I. Rădulescu, *Ionești de la Brad. Studii genealogice și istorice*. în *Bibliotheca Historiae Agriculturae*, 3, 1992, p. 3 și urm.

¹¹ Gh. V. Chiricuța. D. D. Șoitu, L. Bourceanu, *Monografia Liceului "Vasile Alecsandri"*, Galați, 1867-1967, p. 134.

¹² Al. Odobescu, *Istoria arheologiei*, ediție îngrijită, cu studiu introductiv, note, glosar, indice și ilustrație de D. Tudor, București, 1961.

¹³ V. Pârvan, *Getica. O protoistorie a Daciei*, ediție îngrijită, note, comentarii și postfață de Radu Florescu, București, 1982.

studiind arheologia preistorică la Universitatea din București cu profesorul Ioan Andrieșescu¹⁴, care avea și el o deosebită considerație pentru omul de mare erudiție și cultură Aetiu Hogaș.

Figura lui de dascăl de provincie, cu mici mari necazuri și curiozități, a fost descrisă cu talent de Anton Holban în cartea sa „Parada dascălilor” din 1932, carte apreciată elogios în scurtul timp cât acesta a funcționat ca profesor de franceză la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, avându-l și seria mea ca profesor câțiva ani la această disciplină. Cu toate că talentatul scriitor face în introducere observația că nimeni nu trebuie să se recunoască în această carte, întrucât portretele respective prezintă trăsături ale mai multor dascăli, profesorul Aetiu Hogaș s-a recunoscut în personajul Anibal Ionescu, definit ca un „om ciudat”, de neînțeles, despre care se spunea că ar fi fost un student eminent cu 30 de ani în urmă, dar care acum, după Anton Holban, nu se știe la ce meditează.

Micile ironii și maliozități, făcute de Anton Holban, cu prilejul descrierii lui Anibal Ionescu, nu afectează însă valoarea profesorului Aetiu Hogaș, în primul rând calitățile lui didactice și de om de cultură și apoi pe cel de cercetător al literaturii române. În legătură cu acest din urmă aspect, menționăm că Aetiu Hogaș a colaborat cu unele articole la revista „Vremea” cu caracter social-literar și polemic, apărută la Galați, precum și la revista „Orizonturi” din Galați, în care a publicat un excelent studiu asupra lui Ion din “Năpasta” lui I. L. Caragiale¹⁵.

Din cele discutate cu regretații profesori din Iași - Tadeusz Pirojinski și Miron Drăgan - rezultă că studiul respectiv al profesorului Aetiu Hogaș asupra lui Ion din “Năpasta” lărgeste orizontul criticii literare prin informarea la zi din literatura școlii psihologice franceze, care a dezvoltat studiul personalității dezechilibrat psihic. Ulterior, școli psihologice și medicale vor relua aceste cercetări, ajungându-se la rezonanțe binecunoscute ale teoriei freudiene. În lumina acestor teze, este analizat foarte minuțios de Aetiu Hogaș personajul Ion, explicându-se evoluția dramatică a simptomologiei sale, oscilantă între luciditate și folie, care se termină prin sinucidere.

Enumerarea simptomelor de nebunie ale lui Ion de către Aetiu Hogaș în studiul menționat atestă o veridică asimilare din partea autorului a lecturilor din domeniul psihiatriei franceze din ultimul deceniu al secolului al XIX-lea și din primele trei decenii din secolul al XX-lea. De altfel, se știe că structura bolnăvicioasă a lui Ion a fost observată și de către Nicolae Iorga în 1890, într-o critică favorabilă făcută “Năpastei”, reproducă în vol. I din „Scrieri din tinerețe”¹⁶. Asupra nebuliei lui Ion a insistat și C. Dobrogeanu-Gherea în „Studii critice”, ediția 1917, îngrijită de George Ivașcu¹⁷, precum și Ion Marin Sadoveanu și alți scriitori români. Spre deosebire însă de tot ce s-a scris în legătură cu nebunia lui Ion, Aetiu Hogaș, cu toate că nu se referă la nici una din lucrările românești, mai sus-menționate, a mers mai departe, indicând cu exactitate toate elementele psiho-patologice, pe baza unor lecturi foarte întinse de specialitate.

În continuare, sunt foarte recunoscător pentru tot ceea ce am învățat de la dascălii de la Facultatea de Litere și Filozofie din București, respectiv profesorului Ioan Andrieșescu, ctitorul arheologiei preistorice din România, profesorului Ion Nestor, cu care am participat la săpăturile arheologice de la Glina, Sărata-Monteoru și Ploiești-Triaș, sub conducerea căruia am luat doctoratul în Litere și Filozofie în 1947 și al cărui asistent onorific i-am fost la această Facultate, arheologului și istoricului George Murnu, fost director al Muzeului Național de Antichități din București, marelui istoric Nicolae Iorga, în a cărui vastă bibliotecă de acasă am lucrat două luni, profesorului Scarlat Lambrino, fost director al Muzeului Național de Antichități, director al Școlii Române din Roma și apoi profesor la Facultatea de Litere din Lisabona, profesorului C. C. Giurescu, istoric cu lucrări de sinteză asupra istoriei românilor; profesorului P. P. Panaitescu, istoric al poporului român și al relațiilor acestuia cu slavii, profesorului George Oprescu, istoric și critic de artă, profesorului Simion Mehedinți, geograf, creator al Școlii române de geografie ș.a. La aceștia se adaugă profesorii de la Facultatea de Drept din București, ca Mircea Djuvara, filosof și jurist, Gh. Tașcă, economist și jurist, Constantin C. Stoicescu, jurist, specialist în drept roman ș.a.

¹⁴ M. Petrescu-Dîmbovița, *Ioan Andrieșescu, ctitor al arheologiei preistorice românești*, în *Memoriile Secției de Științe istorice și arheologice*, seria IV, tomul XIX, 1994, p. 33 și urm.

¹⁵ A. C. Hogaș, *Considerații elementare asupra lui Ion din “Năpasta”*. în “*Orizonturi*”. *Revista Asociației profesorilor secundari din Galați*, II, 1940, 12, p. 608 și urm.

¹⁶ N. Iorga, *Scrieri din tinerețe*, vol. I, București, 1968, p. 220.

¹⁷ C. Dobrogeanu-Gherea, ediția din 1967, îngrijită de G. Ivașcu, p. 305.

Dintre acești profesori de frunte ai învățământului universitar românesc, am fost mai legat în domeniul arheologiei de Ioan Andrieșescu, Ion Nestor și Vladimir Dumitrescu, iar în același istoriei de Nicolae Iorga și C. C. Giurescu.

Astfel, Ioan Andrieșescu (1888-1944), cu studii universitare la Iași, ca elev al lui Al. Odobescu și G. Tocilescu, și apoi al lui A. Furtwängler la München și M. Collignon la Paris și cu o perioadă de specializare la Berlin (1910-1912) și la Viena și cu unele călătorii de studii în mai multe țări din Europa, și-a trecut doctoratul în 1912 la Universitatea din Iași cu o teză privitoare la Dacia înainte de romani, care a deschis noi perspective în preistoria Daciei și a sud-estului Europei¹⁸. În 1920 a fost încadrat docent la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București, în 1923 conferențiar suplinitor¹⁹ și în 1926 definitiv, iar în 1927 profesor de Preistorie la aceeași Facultate²⁰, având o grijă permanentă pentru pregătirea cadrelor tinere în domeniul preistoriei. Subsemnatul, ca fost, timp de peste 10 ani, student, doctorand și asistent onorific, încă din anul al treilea, al primului profesor român de Preistorie din țară, am considerat în două articole, din 1945 și 1994, să scot în evidență unele aspecte de ordin biografic, didactic și științific al cititorului arheologiei preistorice din țara noastră și, în același timp, apropiat colaborator al lui Vasile Pârvan. În calitate de asistent onorific și apoi și ca doctorand, am făcut săptămânal, la recomandarea profesorului, prezentări de materiale originale, mulaje și planșe cu desene, însoțite întotdeauna de completările sale²¹. Această activitate am continuat-o, din 1945 până în 1948 inclusiv, și în prezența succesoriului său la catedră, prof. Ion Nestor²².

Din punct de vedere științific, prof. I. Andrieșescu, fost în perioada 1927-1935 și director al Muzeului Național de Antichități, a efectuat cercetări de teren și a scris studii, prin care a adus contribuții cu precădere din domeniul Preistoriei României²³. Astfel, în ceea ce privește cercetările de teren, I. Andrieșescu a efectuat - singur sau în colaborare cu I. Nestor, D. Berciu ș.a. - săpături arheologice în așezările eneolitice de la Sălcuța, Sultana și Fedeleșeni, din perioada de tranziție la epoca bronzului la Ostrovu Corbului, din epoca bronzului la Sărata Monteoru și din cea de a doua epocă a fierului la Zimnicea și Piscu Crăsani, precum și în necropola tumulară cu mormânt princiar din secolul al IV-lea î.Hr. de la Agighiol și plană din secolele III și IV de la Oinac²⁴.

Paralel cu activitatea de cercetare în muzee și pe teren, I. Andrieșescu a elaborat și diferite lucrări cu teme din preistorie, istoria religiilor, istoria arheologiei și din alte domenii²⁵. Aceste lucrări s-au referit la originea sud-est europeană a ceramicii pictate de la noi, la legăturile eneoliticului carpatodunărean cu lumea egeeană și vest-anatoliană și ale eneoliticului sud-est european cu Egeea, Asia Mică, Caucaz și sudul Rusiei, epoca bronzului în regiunile de la sud de Carpați ale României, tezaurul de obiecte de aur de la Vâlci-Trân din Bulgaria, considerat tragic, din jur de 1600 î.Hr., la iliri, la problema civilizației geto-dacice, în legătură cu începuturile epocii migrațiilor pe baza săpăturilor de la Oinac, la arta preistorică, la istoria arheologiei din România și alte țări din Europa ș.a.²⁶

I. Andrieșescu, prin colaborarea strânsă cu Vasile Pârvan, a pus bazele unei școli de arheologie preistorică la noi, ale cărei rezultate au fost foarte bine apreciate și peste hotare, datorită cititorilor școlii românești de arheologie Vasile Pârvan și Ioan Andrieșescu, precum și elevilor lor Radu și Ecaterina Vulpe, Vladimir și Hortensia Dumitrescu, Ion Nestor, Gheorghe Ștefan, Dorin Popescu, Dumitru Berciu ș.a.²⁷

De asemenea, îi sunt recunoscător profesorului Ion Nestor, de la care am învățat foarte mult, ca fost doctorand, asistent și colaborator apropiat al său, timp de 12 ani, ceea ce mă determină să scot în evidență unele aspecte de ordin biografic, didactic și științific. Astfel, Ion Nestor (1905-1974) și-a făcut studiile

¹⁸ M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, 1994, p. 33.

¹⁹ *Ibidem*, p. 34.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, p. 35.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*, p. 38.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, p. 39.

²⁶ *Ibidem*, p. 39 și urm.

²⁷ *Ibidem*, p. 43.

universitare la București în filologie clasică în principal și arheologie secundară, și și-a pregătit doctoratul în preistorie în Germania în perioada 1928-1931 la Berlin, unde a avut privilegiul de a lucra cu mari savanți ca H. Schmidt, G. Bersu, K. Schuchardt, W. Unverzagt, R. Thurnwald, P. Jacobstahl²⁸ ș.a., continuându-și apoi studiile la Universitatea din Marburg sub îndrumarea prof. G. v. Merhart, care, în timpul nazismului, a fost nevoit să se exileze în Elveția²⁹. La Marburg și-a definitivat teza de doctorat privitoare la paleoliticul și neoliticul din România, obținând, în 1932, titlul de doctor în filosofie al Universității din această localitate³⁰. Teza aceasta, remaniată și completată până la epoca La Tène inclusiv, la îndemnul lui G. Bersu, directorul pe atunci al Comisiei Romano-Germană din Frankfurt am Main, a fost tipărită în 1933 cu titlul *Der Stand der Vorgeschichtsforschung in Rumänien*, în cel de al 22-lea volum al prestigioasei publicații a acestei Comisii, *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission*³¹. Lucrarea aceasta, reprezentând o primă sinteză a arheologiei preistorice românești de la paleolitic până la La Tène, a fost distinsă în 1934 cu Premiul „V. Pârvan” al Academiei Române³².

La întoarcerea sa în țară și-a desfășurat activitatea științifică la Muzeul Național de Antichități, transformat în 1956 în Institut de Arheologie, fiind, pe rând, asistent, șef de lucrări, director în perioada 1947-1951 și apoi șeful Secției de Arheologie Preistorică³³. În 1945 a reușit să fie recunoscut profesor la catedra de Arheologie și Preistorie a Universității din București, fiind un demn urmaș al lui Vasile Pârvan și Ioan Andrișescu³⁴. Timp de aproape trei decenii, cât a fost profesor universitar, a ținut cursuri generale, remarcabile prin bogăția informațiilor din izvoarele arheologice și scrise din limbile clasice, ca și din literatura de specialitate din țară și străinătate³⁵. De asemenea, a susținut cursuri de Preistorie generală și de Preistorie a României, de etnografie și de Bazele arheologiei, precum și speciale din domeniul perioadei formării poporului român³⁶. Prin prelegerile sale incita pe studenți la gândire proprie, urmărind înțelegerea reală a tenelor expuse.

Din punct de vedere științific, Ion Nestor a efectuat singur sau în colaborare săpături la Glina, Sărata Monteoru, Ploiești-Triaș, Zimnicea și Dridu în Muntenia, la Glăvăneștii Vechi și Corlăteni în Moldova, la Suceava în Bucovina sudică, la Ariușd, Leț-Vârhegy, Mediaș și Bratei în Transilvania și la Cernavodă în Dobrogea, aducând contribuții privitoare la neo-eneolitic, perioada de tranziție la epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, perioada formării poporului român, evul mediu timpuriu și dezvoltat³⁷. Personal am luat parte la săpăturile de la Sărata Monteoru, din anii 1937, 1938 și 1939, care au contribuit în mod decisiv la formarea mea ca arheolog de teren, pentru care îi sunt profund recunoscător³⁸.

În afară de săpăturile din țară, Ion Nestor a participat la lucrările șantierelor de la Godberg în Germania și de la Sadovec din nordul Bulgariei, ambele sub conducerea lui G. Bersu, precum și din necropola de la Sirmium (Sremska Mitrovica) din Voivodina³⁹. Paralel cu cercetările de teren, prof. Ion Nestor a elaborat lucrări generale de sinteză, precum și diferite studii cu teme din preistorie, perioada formării poporului român și evul mediu din România⁴⁰. Dintre lucrările de sinteză, menționăm lucrarea sa de referință referitoare la cercetările preistorice din România, apărută în 1933 în Germania, și contribuțiile la tratatul de “Istoria României” din 1960 și la volumul “Istoria poporului român”, de sub redacția acad. Andrei Oțetea, din 1970⁴¹.

²⁸ Mircea Petrescu-Dimbovița, *Nestor – omul și opera*, în *Memoriile Secției de Științe istorice și arheologice*, Seria IV, tomul XX, 1995, p. 99.

²⁹ *Ibidem*, p. 100.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*.

³² *Ibidem*, p. 101.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*, p. 102.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*, p. 103.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*, p. 103 și urm.

La acestea se adaugă studiile sale de sinteză privitoare la neo-eneolitic și epoca bronzului din România; la formarea și continuitatea poporului român, pe baza datelor arheologice; la populațiile în migrație în teritoriile dacilor liberi sau în provincie; la penetrația slavilor în Peninsula Balcanică și Grecia continentală⁴², la direcțiile de cercetare în arheologia medievală, la epoca lui Ștefan cel Mare în lumina săpăturilor arheologice de la Suceava ș.a.⁴³

Prof. Ion Nestor nu a fost numai un arheolog devotat total acestei discipline, ci și un savant cu un larg orizont cultural și științific, interesându-l îndeaproape, datorită calităților sale intelectuale excepționale, diferite probleme din domeniile literaturii, biologiei, chimiei și ale altor discipline, cum am avut adeseori ocazia să constat⁴⁴. În ceea ce privește literatura, țin să amintesc că numele său figurează și în „Istoria literaturii române” a lui George Călinescu, în legătură cu manifestul din 1927 al grupului „Crinului Alb”, alcătuit din trei tineri: Sorin Pavel, Ion Nestor și Petru Marcu-Balș (Petre Pandrea)⁴⁵, care, după G. Călinescu, au publicat în „Gândirea” un „manifest volubil și vehement”, apărând, într-un stil „cam baroc”, tânăra generație românească împotriva lipsei de spirit filosofic al înaintașilor lor, cum am arătat și în articolul meu din 1995, *Nestor – omul și opera*.

Al treilea arheolog la care mă refer aici este Vladimir Dumitrescu (1902-1991), om de știință de mare reputație pe plan național și internațional, care și-a dedicat întreaga viață, cu multă pasiune, deosebit zel și competență, cercetărilor preistorice din România, domeniu în care a adus contribuții remarcabile, care i-au înscris numele printre arheologii de frunte din țara noastră și de peste hotare⁴⁶. Și-a făcut studiile liceale și universitare la București, având profesori de mare prestigiu la Facultatea de Litere și Filozofie, ca Vasile Pârvan, Nicolae Iorga, Simion Mehediți, George Murnu ș.a.⁴⁷. Fost membru al Școlii Române din Roma (1926-1928), de sub direcția lui Vasile Pârvan, unde s-a documentat pentru teza de doctorat *L'età del ferro nel Picenum*, susținută în 1929 la Universitatea din București și distinsă cu premiul „Vasile Pârvan” al Asociației Academice omonime⁴⁸. Fiind apreciat de Vasile Pârvan, în 1923, încă în calitate de student, a fost încadrat asistent la Muzeul Național de Antichități, apoi în 1928 conservator, pentru ca, în perioada 1935-1945, să devină director al instituției⁴⁹. În același timp, în 1940, a fost încadrat, prin concurs, docent la facultatea de Litere și Filosofie din București, confirmat în 1940 cu titlul de conferențiar definitiv⁵⁰. În această calitate a ținut cursuri de arheologie preistorică românească, remarcabile atât prin conținutul lor științific în date noi, cât și prin forma lor clară și elevată, pe care le-am auzit cu deosebit interes. După cel de al doilea război mondial, în calitate de colaborator al Institutului de Istorie (1949-1955) și de șef al secțiilor muzeu (până în 1965), sclavagistă (1965-1968) și paleolitic (1968-1973) din cadrul Institutului de Arheologie din București și, din 1973, de consultant științific al acestui institut, a desfășurat o foarte bogată activitate de investigații arheologice, îmbinând în mod armonios munca de organizare cu cea de cercetare pe teren și de publicare⁵¹. Paralel a desfășurat o activitate meritorie în cadrul comitetelor de redacție ale revistelor Institutului de Arheologie din București, *Dacia* și *Studii și cercetări de istorie veche*, contribuind din plin la ridicarea prestigiului acestor publicații de arheologie cu largă circulație în țară și străinătate⁵².

Prodigioasa sa activitate științifică s-a concretizat în săpăturile arheologice de la Gumelnița și Căscioarele în Muntenia, Târpești, Traian, Hăbășești, împreună cu soția sa, Hortensia Dumitrescu, și Drăgușeni în Moldova, dintre care un loc de frunte îl ocupă acelea de la Hăbășești, prima stațiune cucuteniană cercetată în întregime în țara noastră și cu monografie publicată⁵³. La rândul lor, lucrările sale monografice și studii referitoare la neo-eneoliticul României și la relațiile acestuia cu estul și sud-estul Europei și cu Asia Anterioară, la perioada

⁴² *Ibidem*, p. 104 și urm.

⁴³ *Ibidem*, p. 106.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 106.

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ M. Petrescu-Dîmbovița, *Profesorul Vladimir Dumitrescu (1902-1991)*, în *ArhMold*, XV, 1992, p. 231.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*.

de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului, la epoca bronzului și la prima epocă a fierului, când a avut loc, după autor, procesul de indoeuropenizare și de separare și cristalizare lingvistică și etnică a prototracilor și tracilor, strămoșii geto-dacilor⁵⁴. La acestea se adaugă contribuțiile sale relativ la cultura Țuto Brdo-Gârla Mare și la influența miceniană în spațiul balcano-danubian și la cultura Basarabi din Bronzul mijlociu, precum și în legătură cu arta preistorică din România și arta culturii Cucuteni⁵⁵. Totodată, a participat la numeroase congrese și simpozioane internaționale din Europa, Asia și SUA și a ținut conferințe, ca invitat, în diferite țări ale Europei, contribuind, în mod substanțial, la întărirea prestigiului arheologiei românești în țară și peste hotare⁵⁶.

Ca fost student al profesorului Vladimir Dumitrescu la Universitatea din București și apoi colaborator al său la Muzeul Național de Antichități și la șantierul de săpături arheologice de la Hăbășești, îmi exprim și pe această cale un pios omagiu și deosebită prețuire pentru tot ceea ce a realizat în domeniul arheologiei românești.

În continuare, dintre profesorii istorici, mă voi referi numai la doi, la N. Iorga și C. C. Giurescu, cu care am avut unele relații mai strânse.

Astfel, în ceea ce-l privește pe Nicolae Iorga (1871-1940), de marele istoric, publicist, scriitor și om politic mă leagă unele amintiri, toate din vremea studenției, din perioada 1933-1937 la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. Specializându-mă în istorie veche și arheologie, nu am avut prilejul, conform programei de învățământ din acea perioadă, să fiu studentul lui Nicolae Iorga decât un singur an, în care s-a ocupat în mod special de istoria secolului al XVIII-lea.

Prelegerile fluide, cu mare bogăție de date și interpretări originale, erau ținute liber, fără nici un material scris în față, uluind auditoriul atât prin fenomenala memorie a autorului lor, cât mai ales prin dimensiunile neobișnuite ale informațiilor și profunzimea gândirii sale în domeniul vast al istoriei universale, pe care-l stăpânea la cel mai înalt nivel⁵⁷. Deseori făcea referințe la izvoare, pe care le cunoștea perfect, utilizând numai scurte însemnări pentru unele date de amănunt privitoare la istoria Imperiului otoman⁵⁸. În ceea ce privește seminarul, este de remarcat faptul că el era ținut de însuși marele istoric Iorga, având ca temă traducerea și interpretarea unor texte de latină medievală⁵⁹. Pentru noi cei pușini, care am participat la aceste ore de seminar, a fost un prilej unic de a fi în apropierea marelui învățat, care, cu deosebit tact și simț pedagogic, ne-a introdus în domeniul unor izvoare medievale ale istoriei universale, împărțându-ne, în același timp, cu multă generozitate și comprehensiune, din tezaurul cunoștințelor sale de istorie universală⁶⁰.

Alte amintiri sunt în legătură cu documentarea mea în biblioteca lui Nicolae Iorga de la locuința sa din Șoseaua Bonaparte 6, unde a desfășurat o bogată și fructuoasă activitate. Fiind recomandat de profesorul Ioan Andrieșescu, am lucrat timp de aproape două luni în această bibliotecă din cadrul Fundației universitare „Nicolae Iorga”, cu circa 25.000 de titluri de cărți și reviste, bibliotecă condusă pe atunci, cu dăruire și competență, de colaboratoarea sa Valeria Donici, cercetătoare medievistă și conferențiară la Facultatea de Istorie a Universității din București⁶¹. Tema documentării, stabilită de Ioan Andrieșescu, avea ca scop bibliografia lucrărilor din această bibliotecă privitoare la mileniul I î. Hr. și mileniul I d. Hr. Materialul adunat l-am depus la Seminarul de Arheologie și Preistorie al Facultății de Litere și Filosofie din București⁶².

Cel de al doilea istoric la care mă refer aici este profesorul C. C. Giurescu (1901-1977), cu studii liceale și universitare la București și apoi la Școala Română din Paris (1923-1925) și cu doctoratul la București (1925), fost profesor universitar la București, ministru de Stat (1939-1940) și ministru al Propagandei Naționale (1940) și al Cultelor și Artelor (1940)⁶³. Personalitate recunoscută pe plan național și internațional,

⁵⁴ *Ibidem*, p. 231 și urm.

⁵⁵ *Ibidem*, p. 232.

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ M. Petrescu-Dîmbovița, *Amintiri despre Nicolae Iorga*, în *Memoriile Secției de Științe istorice și arheologice*, Seria IV, Tomul XXII, 1997, p. 107.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Ibidem*.

⁶⁰ *Ibidem*, p. 108.

⁶¹ *Ibidem*.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ Dorina N. Rusu, *Membrii Academiei Române, 1866/2003. Dicționar*, Editura Enciclopedică-Editura Academiei Române, București, 2003, p. 344.

căreia i se datorește înființarea Institutului de Istorie Națională (1941) și a „Revistei istorice române” (1930)⁶⁴, a susținut numeroase conferințe în străinătate, în Marea Britanie și, îndeosebi, S.U.A., unde a ținut un curs de civilizație românească⁶⁵. A publicat peste 350 lucrări, singur sau în colaborare, dintre care se remarcă acelea de sinteză asupra istoriei românilor și istoriei Transilvaniei, ca și relativ la istoria Bucureștilui și a Brăilei, asupra târgurilor sau orașelor și cetăților moldovene din secolul al X-lea și până la mijlocul secolului al XVI-lea, ca și acelea de istorie socială, dar și economică, privitoare la istoria pescuitului și pisciculturii în România și la istoria pădurilor⁶⁶. La acestea se adaugă, în calitate de coautor, contribuțiile sale la volumele „Istoria României în date”, „Istoria învățământului din România” ș.a.⁶⁷

Personal, ca fost student al său, i-am urmărit cu deosebit interes cursurile de Istoria românilor, clare și cu larg orizont istoric. După terminarea studiilor, în calitate de licențiat în Litere și Filosofie, am efectuat în perioada 24 aprilie – 14 mai 1939 o călătorie arheologică în fostul județ Covurlui, pe care am întreprins-o ca delegat al Muzeului Național de Antichități și al fostei Rezidențe Regale din Galați a Ținutului Dunărea de Jos, care a și subvenționat această călătorie. Pentru tot ceea ce am putut face cu acest prilej, sunt recunoscător prof. C. C. Giurescu, fost rezident regal al acestui ținut, prof. Scarlat Lambrino, fost director al Muzeului Național de Antichități, prof. I. Andrieșescu, fost director al Seminarului de Arheologie și Preistorie al Universității din București și dr. Ion Nestor, fost conservator și apoi director al Muzeului Național de Antichități, pentru sfaturile și îndrumările date atât în timpul pregătirii acestei călătorii de cercetare arheologică, cât și în acela al executării ei. Pentru această călătorie am consultat la Secția Manuscrise a Academiei Române toate răspunsurile din fostul județ Covurlui, între anii 1871-1874, la „Cestionarul arheologic” al lui Alexandru Odobescu⁶⁸, verificând la teren informațiile transmise prin aceste răspunsuri. Pentru a fi mai eficientă în informații această călătorie, am publicat și un articol de mai mare întindere în ziarul „Acțiunea” din Galați⁶⁹.

Menționez că la vremea respectivă pe harta arheologică a Daciei, în afară de Șendreni, Tulucești și Barboși, erau trecute, ca nesigure, pentru județul Covurlui numai Pechea, Fântănele și Foltești, iar prin recunoașterile efectuate de noi în perioada amintită, cu trenul, mașina, căruța și pe jos, s-au identificat 30 de localități cu resturi arheologice din eneolitic, epoca bronzului, Hallstatt, La Tène-ul geto-dacic, epoca imperial-romană târzie și evul mediu timpuriu, prezentate de către mine în două publicații, din care una în limba română⁷⁰ și alta în limba germană⁷¹.

Din descoperirile făcute cu ocazia acestei călătorii, un loc aparte îl ocupă mormântul unui călăreț împreună cu calul, considerat turanic, de la Moscu (oraș Târgu Bujor), din secolele XII-XIII, din inventarul căruia făceau parte un coif de fier, placat la exterior cu o foaie de argint aurită, o zăbală, un fragment de zale, o bară de bronz, servind probabil pentru zale și un vârf de sabie⁷². Avându-se în vedere importanța acestei descoperiri, C. C. Giurescu a dispus și sprijinit mai târziu efectuarea, în același an, a unor cercetări suplimentare la fața locului de către I. Nestor și subsemnatul. Cu acest prilej, s-a constatat că este vorba de un mormânt izolat și nu de o necropolă⁷³.

C. C. Giurescu era dispus să subvenționeze recunoașterile arheologice din toate județele fostului Ținut al Dunării de Jos. Din păcate însă, în afară de subsemnatul, s-a oferit pentru asemenea cercetări numai regretatul

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 344 și urm.

⁶⁷ *Ibidem*, p. 345.

⁶⁸ *Academia Română*, nr. 225.

⁶⁹ M. Petrescu-Dîmbovița, *Răspunsurile învățătorilor din județul Covurlui la Cestionarul lui Alexandru Odobescu*, în Ziarul „Acțiunea”, Galați, aprilie, 1939.

⁷⁰ M. Petrescu-Dîmbovița, *Călătorie de cercetare arheologică în jud. Covurlui*, în „*Orizonturi*”. *Revista Asociației profesorilor secundari din Galați*, anul III, nr. 5-10, Galați, 1941, p. 187-208.

⁷¹ *Idem*, *Archäologische Forschungsreise im Bezirk Covurlui (Untere Moldau)*, în *Dacia*, VII-VIII (1937-1940), București, 1940, p. 427-447.

⁷² *Idem*, *op. cit.*, 1941, p. 194 și urm.; *idem*, *op. cit.*, 1940, p. 434; Victor Spinei, *Moldova în secolele XI-XIV*, București, 1982, p. 138 și urm. și nota 184; *idem*, *Realități etnice și politice în Moldova Meridională în secolele X-XIII. Români și turanici*, Iași, 1985, p. 114, 122, 137.

⁷³ M. Petrescu-Dîmbovița, *op. cit.*, 1941, p. 195; V. Spinei, *op. cit.*, 1985, p. 114.

coleg, asistent Corneliu Mateescu, care a investigat mai târziu, parțial, fostul județ Tutova⁷⁴. Mai mult încă, pentru a avea o evidență clară a materialelor arheologice și numismatice de la cabinetul Rezidenței Regale, provenite din unele descoperiri din ținutul respectiv, prof. C. C. Giurescu m-a chemat la Galați ca să întocmesc la Rezidență inventarul acestor materiale. Întrucât a fost nevoit să plece imediat la București, în urma asasinării primului ministru Armand Călinescu, de dispariția căruia a fost foarte afectat, am continuat discuțiile în legătură cu inventarul respectiv la locuința sa din București, pe care apoi, cu sprijinul său, l-am tipărit sub formă de broșură la *Monitorul Oficial* din București, primind și onorariu⁷⁵.

Și acum, în încheiere, mulțumesc din suflet colaboratorilor mei de la Facultatea de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, de la Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” în frunte cu acad. Al. Zub, directorul acestui institut, și de la Institutul de Arheologie din Iași, care a fost condus de prof. dr. Dan Gh. Teodor, iar în prezent de prof. dr. Victor Spinei, membru corespondent al Academiei Române, dintre care unii s-au realizat pe plan național și internațional, depășindu-mă uneori, ceea ce m-a bucurat. Cu deosebit regret, menționez pe colegii și colaboratorii arheologi care au părăsit această lume, ca Anton Nițu, Adrian C. Florescu, Alexandru Andronic și Eugenia Neamțu.

De asemenea, aduc mulțumirile mele conducătorilor Filialei Iași a Academiei Române, respectiv academicienilor Octav Mayer (1895-1966), care ne-a sprijinit la apariția publicației „Arheologia Moldovei”, ajunsă astăzi la vol. XXV, Vasile Mârza (1902-1995), Cristofor Simionescu (născut în 1920), fost și vicepreședinte cu delegație de președinte al Academiei Române (1977-1980), Viorel Barbu (născut în 1941), fost și vicepreședinte al Academiei Române (1998), care au sprijinit, în continuare, activitatea arheologică și istorică din centrul academic și universitar din Iași.

În fine, nu pot încheia fără să mulțumesc celor care au contribuit la organizarea sesiunii de omagiere de astăzi, în frunte cu prof. dr. Victor Spinei, directorul Institutului de Arheologie din Iași și membru corespondent al Academiei Române, precum și celor prezenți la această omagiere, fiindu-le tuturor recunoscător.

⁷⁴ Corneliu Mateescu, *Raport asupra cercetărilor arheologice întreprinse în toamna anului 1943 în jud. Tutova, în Raport asupra activității științifice a Muzeului Național de Antichități în anii 1942 și 1943*, București, 1944, p. 52-54.

⁷⁵ M. Petrescu-Dimbovița, *Inventarul materialului arheologic de la Rezidența Regală din Galați*, București, 1940, 14 p.

CONFERIREA TITLULUI DE *DOCTOR HONORIS CAUSA* ACADEMICIANULUI MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA LA UNIVERSITATEA DIN SUCEAVA

DE

VICTOR SPINEI

Ca pretutindeni în întreaga Moldovă, academicianul Mircea Petrescu-Dîmbovița are la Suceava numeroși foști studenți și doctoranzi, angajați în prezent în învățământul superior și mediu, în rețeaua muzeistică sau în alte sectoare și, în chip firesc, toți aceștia îi poartă o deosebită considerație pentru prestația sa de savant și de dascăl la Alma Mater din Iași. O exteriorizare a acestei stări de spirit s-a înregistrat în primăvara anului 2005, fiind prilejuit de împlinirea vârstei de 90 de ani de către reputatul magistru. În acest sens, mai mulți din foștii săi studenți, între care Mihai Iacobescu, Mircea Ignat, Mihai Lazăr și Dumitru Vițcu, cadre didactice de elită la Catedra de Istorie a universității din localitate, au lansat propunerea de a i se conferi titlul de *Doctor honoris causa*.

Luând notă de acest demers și apreciindu-l întru totul, în ședința sa din 24 mai 2005, Senatul Universității „Ștefan cel Mare” - prin decizia nr. 50 - a desemnat o comisie de redactare a propunerii oficiale pentru acordarea respectivului titlu academicianului Mircea Petrescu-Dîmbovița, compusă din prof. dr. Adrian Graur, rectorul Universității, prof. dr. Alexandru Vulpe, membru corespondent al Academiei Române și director al Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, prof. dr. Mihai Iacobescu de la Universitatea din Suceava, prof. dr. Dan Gh. Teodor, prof. dr. Nicolae Ursulescu și subsemnatul de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. O lună mai târziu, în cadrul ședinței din 24 iunie 2005, Senatul a luat cunoștință de textele remise de membrii comisiei și a validat propunerea, așa încât, cu o operativitate de invidiat, la 1 iunie 2005 a putut fi programată festivitatea de decernare a distincției, care s-a bucurat de interesul unei numeroase asistențe, formată din cadre didactice, studenți, muzeografi, precum și din reprezentanți ai presei locale.

Ședința a fost prezidată și moderată de rectorul Adrian Graur, care a transmis omagiatului salutul conducerii unității de învățământ din Suceava. *Laudatio*, la alcătuirea căreia un aport binevenit a avut și prof. dr. Mircea Ignat, a fost citită de prof. dr. Mihai Iacobescu, acesta relevând direcțiile prioritare în care s-a manifestat activitatea academicianului Petrescu-Dîmbovița. Cu această ocazie a fost evocată prestația sa în calitate de dascăl și decan la Universitatea „Al. I. Cuza”, de cercetător și director la Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”, de șef de secție și director al Muzeului de Istorie a Moldovei, poziții care i-au permis să contribuie nemijlocit la pregătirea unui foarte mare număr de studenți și doctoranzi, să inițieze o reală pleiadă de cercetători și muzeografi în domeniul arheologiei preistorice, să participe activ la diverse manifestări științifice din țară și străinătate, să coordoneze mai multe șantiere arheologice, între care pe cele de notorietate continentală de la Trușești și Cucuteni, să redacteze lucrări de substanță, publicate în România și dincolo de hotare, ce i-au adus aprecieri motivate din partea cinului cărturăresc și a unor prestigioase organisme științifice internaționale.

În cuvântul său de răspuns, academicianul ieșean a exprimat mulțumiri conducerii Catedrei de Istorie și Senatului Universității din Suceava pentru înaltul titlu acordat și a prezentat în continuare o amplă expunere asupra personalității marelui arheolog Ioan Andrieșescu (1888-1944), care i-a fost profesor la Facultatea de Litere și Filozofie și apoi îndrumător la Seminarul de Arheologie și Preistorie a Universității din București. În consistentul său text, a recunoscut rolul avut de Ioan Andrieșescu și de alți profesori din capitală în formarea

sa ca specialist, reieșind totodată ideea menirii majore pe care dascălii o au în procesul de învățământ nu numai în transmiterea de cunoștințe, ci și în modelarea personalității, în depistarea și direcționarea aptitudinilor profesionale ale tinerilor.

Între conținutul alocuțiunii academicianului Mircea Petrescu-Dîmbovița dedicată mentorului său și inițiativa discipolilor suceveni de a-și gratifica profesorul se pot stabili inerente paralelisme, căci ambele demersuri au tins în esență să omagieze pe predecesorii de marcă, gest de munificență ce ține de etica intelectualului elevat.

În încheierea festivității, subsemnatul a făcut o succintă prezentare a volumului omagial *Scripta Praehistorica. Miscellanea in honorem nonagenarii magistri Mircea Petrescu-Dîmbovița oblata*, editat de un colectiv de cercetători de la Institutul de Arheologie din Iași și beneficiind de colaborarea unor savanți de renume din România și din numeroase alte țări, tom care a fost dăruit bibliotecii Universității “Ștefan cel Mare” din Suceava.

Ținem să mai menționăm că pe 1 iulie 2005 academicianul Mircea Petrescu-Dîmbovița a primit cel de-al doilea său titlu de *Doctor honoris causa*, cel dintâi fiindu-i oferit în urmă cu șase ani de către Universitatea „Dunării de Jos” din Galați.